

Recent verleden Valkenburg zh.

gepubliceerd in Zicht op Valkenburg zh na 1990.

verhalen van Jan Portengen

dit is een digitale publicatie

gratis voor niks.

<http://home.wanadoo.nl/jportengen/website/>

Het dorre hout.

Het plekje waarop ze toevallig terecht gekomen was beviel haar niet. In de schaduw van mijn oude appelboom. "Ik ga verkasen!" moet ze gedacht hebben. Dus trok ze haar wortels uit de grond, liep mijn achtertuin uit, het openstaande hekje door en de Burgemeester Lotsystraat in. De hond van mijn buurman verscholen achter het bordje "Hier waak ik!" snoof haar lucht op en gromde slechts. Hij kan niet anders.

Ze werd niet gezien door de jongetjes die achterom gaande naar school rennen. Noch door de andere kinderen die plechtig gebogen lopen onder de last van hun rugzakje met daarin opgeslagen boekenwijsheid. De moeders die hun kroost met de auto naar school brachten hadden geen oog voor haar en de vaders naar hun werk al evenmin.

Heeft ze daar in de straat een tijdje stil gestaan? Misschien met verwondering gekeken naar de rijdende "groene" weide met zwartbonte koeien die iedere morgen mijn SRV overbuurman van verse melk voorziet? De bestuurder van dat lastvoertuig heeft haar niet gezien. Wat deed haar tenslotte besluiten om de straat uit te lopen, richting opkomende zon? Het valt niet mee om een andersdenkende te begrijpen, haar gangen na te gaan. En helemaal niet zo'n oud iemand of moet ik zeggen: iets!

Te laat kreeg ik haar vertrek in de gaten. Zeker, de lege ruimte die ze in mijn achtertuin had nagelaten was niet groot, een klein kuiltje, wat afgeschudde modder, dat was alles. Dan waren er nog die vreemde afdrucken die in de mulle grond waren achtergebleven. Geen menselijke voetstappen maar sleepsporen als die van een slak of een regenworm, maar dan groter richting tuinhek. Had iemand vanaf het achterpad een touw om haar heen geworpen en zo door het hek naar buiten de tuin gesleept? Dat was mijn eerste gedachte.

Het bracht me er toe de plaatselijke politie er bij te betrekken. Onze "blauw op straat agent" stond me overigens zeer welwillend te woord. Zijn onderkomen, onder één dak met het bejaardenoord Rijnweide, is daartoe uitstekend geschikt. Toen ik hem opbiechtte dat ik zo'n jaar of vier, vijf geleden een boomstammetje uit de "Romeinse"opgraving bij de Achterweg had meegenomen keek hij bedenkelijk. Mogelijk ging hij na welke wetsartikel de diefstal van een tweeduizend jaar oud voorwerp uit openbare aarde regelt. Hij glimlachte echter toen ik hem vertelde dat het ontvreemde paaltje op een plekje in mijn achtertuin ter aarde was besteld in de stille hoop dat er in het dorre hout nog enig teken van leven zou ontstaan. Toen ik hem vertelde dat deze vage wens na vijf jaar wachten in vervulling gegaan was verharde zijn gelaat. Wat ik daarna ook be-toogde, hij was niet te vermurwen om mijn aangifte van vermeende diefstal te boek te stellen.

Daar ergens moet ze gestaan hebbeh

De achteruitgang van mijn achterbuurman is tegenover de mijne. Hoewel hij daarvan nauwelijks gebruik maakt en door de hoge muren waarmee zijn domein omgeven is geen gezicht heeft op mijn achtertuin bedacht ik dat hij meer zou kunnen weten. Ook hij is immers bij de politie, in een grote stad niet ver van hier. Tegenwoordig houdt hij zich voornamelijk met denkwerk bezig, begreep ik.

Niet dat ik enige verdenking tegen hem koesterde, de reeds genoemde sporen gingen duidelijk aan zijn achterdeur voorbij. Daarom besloot ik om hem te raadplegen en trof hem thuis. Belangstellend nam hij de sporen in ogenschouw en de losgewoelde aarde in mijn tuin. "Vreemd", mompelde hij voor zich heen, "vreemd, dat moet wel een vogel geweest zijn!" Hij is of was een verwoed kweker van gevleugeld gedierte. Ik wist hem te overtuigen van de dwaling zijns weegs door het gewicht van het verslepte voorwerp te noemen: "Zo om en nabij vier kilo!" en "Zie jij pootafdrukken?" Kortom, ook hij kwam er niet uit maar wees me wel een mogelijke vluchtweg. In het dichtstbijzijnde gangetje naar de Lotsystraat waren ook moddersporen zichtbaar en dat terwijl er in geen weken regen gevallen was.

Het zal u opgevallen zijn dat ik haar hardnekkig tot het vrouwelijke geslacht doe behoren. Sinds enige tijd ben ik gedwongen de in mijn huis en de tuin aanwezige bloemen en planten zelf te verzorgen. Was tot dusver de naam van een plant voor mij niet belangrijk, tegenwoordig tracht ik de hen toegekende namen en zelfs aard en eigenschappen te doorgronden en te onthouden.

Het was me nog niet gelukt het door mij geplante stammetje, dat ooit tot verharding van de Romeinse Heerweg diende, te benoemen. Was het een zwarte els, een es of misschien een wilg? Die kwamen voor in Valkenburg omtrent het begin van de jaartelling, dat wist ik. Aangezien het justitiële apparaat het liet afweten bij de opsporing van mijn eigendom moest ik mijn eigen boontjes doppen! Uiteraard had ik tot dan verder niemand iets verteld over het bijzondere dat zich in mijn achtertuin had voltrokken. Het stammetje was destijds rechtopstaand ingegraven. Wat zich onder de grond afspeelde ontrok zich aan mijn waarneming. Het stukje bovengronds gaf weinig reden tot optimisme. Twintig centimeter verweerd hout met een in korte tijd verscheurd geschrompelde dorre bast.

Het wonder voltrok zich tijdens de afgelopen droogteperiode. Een hittegolf teisterde geheel Europa met ongekend lage waterstanden en maandenlange droogte. Ook in ons dorp viel de schaarse regen als een druppel op een gloeiende plaat. Zelfs mijn appelboom begon zijn bladeren af te werpen in een vertwijfelde poging het vege lijf te redden. Terwijl hij toch sinds de bouw van deze straat daarin geslaagd is. En, geloof het of geloof het niet, juist toen begon het dode stammetje uit te lopen. Was mijn vaag gekoesterde hoop toch nog in vervulling gegaan? Werd het gewenste werkelijkheid? Even dacht ik nog aan een parasiet: een verdwaald zaadje van één of andere plant nestelt zich op verweerde bast en vindt er voedsel en levensruimte! Maar in korte tijd begon het stammetje een tweetal takken te ontwikkelen welks herkomst nauwelijks te betwijfelen viel: de Zwarte Els.

Corrie van Kralingen zou dat veel beter weten dan ik. Waarom ik haar er niet bij gehaald heb? Ja, waarom niet? Toen dacht ik er niet aan.

Achteraf realiseer ik me dat de zorg voor het voortbestaan van dat nieuw begonnen leven mij was gaan beheersen. Zal ik haar water geven en hoeveel en wanneer? Heeft Elsje, zoals ik haar in gedachten begon te noemen, mest nodig en hoeveel dan. Waarbij ik geheel voorbijging aan het feit dat ze tot leven was gekomen juist in die uitzonderlijk droge periode. Dus groef ik een greppeltje om haar heen en vulde die met een emmer water en daarin een handje kunstmest.

De aarde kwam haar ter hulp en slokte het vocht gretig op maar de kunstmest beklifde. Ik volharde in mijn eigendunkelijke aanpak van het nieuwe leven. De daarop volgende dag bestond ik het zelfs om meerdere emmers water in het greppeltje uit te gieten. De grond leek even doorweekt, kletsnat. En ook de volgende dag herhaalde ik de behandeling. Met een extra emmer water tegen haar voet. Dat moet de doorslag gegeven hebben. Het ging niet goed. Die avond zat ik lang bij haar in de tuin. Haar beide takken hingen naargeestig omlaag. Als in afweer. Had ik haar teveel verwend? Met een ongerust gevoel ging ik slapen.

De dag daarop was ik al vroeg wakker. Onverstoorde bescheen de zon de daken van de achterburen. Achter mijn huis woei een zachte wind uit zee. De temperatuur was reeds boven de twintig graden Celsius gestegen. Nog immer verhief de appelboom zijn vierstam-

menkruin beschermend boven de planten in zijn schaduw. Maar Elsje was verdwenen, zoals ik al zei.

Mijn zoon is wars van alles dat zweemt naar het bovennatuurlijke. Hardnekkig weigerde hij dan ook aan te nemen dat hier sprake is van een bijzonderheid. Hij bezoekt me iedere dag via de achtertuin en zou dus beter kunnen weten. "Pa, klets niet uit je nek!" was zijn commentaar. Hetgeen voor hem klaarblijkelijk wel tot de natuurlijke mogelijkheden behoort. Dat wat mij in vervoering bracht veroorzaakte bij hem een gemelijke afwijzing zelfs van datgene wat hij met eigen ogen had kunnen zien. Als hij wilde kijken.

Daar waar ik rijmde:

Het eeuwenlang bewaarde hout,
gepoot in Valkenburger grond,
bloeid' op en werd, zo dor en oud,
van nieuwe levenskracht gezond.

Dichtte hij:

Mijn beste Pa, je harde schijf,
vertoont al lang wat rare streken.
Je ziet een paal aan voor een "wif",
zo' n hersenkronkel zal zich wreken.

Hier is dus duidelijk sprake van een generatiekloof. Maar ook hij, toen hij oog in oog kwam te staan met de lege plaats onder mijn appelboom, vond daarvoor geen verklaring.

Naar gewoonte kwam hij de volgende dag weer op bezoek. Ik stond in de keuken, bezig het eten te koken zag ik hem komen. Het viel me op dat hij deze keer bij de lege plaats stil stond en er enige tijd bleef staan. Hij boog zich zelfs voorover en wroette met zijn vingers in de opgedroogde aarde. Ik had de tafel gedekt en zwijgend aten we van de aardappelen, sperzieboontje met worteltjes en een gehaktbal, mijn specialiteit. "Ik heb haar gezien!" verbrak hij de stilte. Pas nadat hij dat een paar keer uitdrukkelijk herhaald had begreep ik wat hij zei. "Ja" knikte hij onder het kauwen door, "Je Zwarte Elsje! Gisterenavond."

Die avond, door de warmte verdreven uit zijn woonboot was hij in de tuin gaan zitten. Dat hij haar niet eerder gezien had is te begrijpen. Zijn tuin ligt vol met afgezaagde takken. Kruid en onkruid groeien gezamenlijk ongebreideld op, de lengte van het gras wordt slechts beperkt door de ruimte en de hoeveelheid water die beschikbaar is. Jaarlijks stort een uit de klauwen gegroeide pruimenboom zijn talloze vruchten uit om daar op natuurlijke wijze de grond te bemesten. Oude opgestapelde planken markeren het geheel.

Dat er iets was merkte hij aan de hond van de buurman die er regelmatig rondneust. Het arme dier snuffelde in een hoek van de tuin, begon vreemde kreten te slaken en sprong jankend een halve meter de lucht in. Kennelijk van een ander dier geschrokken of ge-

beten. Maar wat voor dier kon dat zijn? Een egel misschien? Toen hij tenslotte de moeite genomen had om op te staan en te gaan kijken kreeg hij de schrik van zijn leven. Daar stond datgene waarover zijn vader zo'n drukte gemaakt had met mistroostig neergehangen takken. Bewaterd door de hond. "Vanmorgen zag ik haar niet meer." eindigde hij nuchter.

Het zal u niet verbazen dat ik direct na het eten met hem naar het Botenpad gelopen ben om haar te zoeken. Het begon al donker te worden. Had ik haar gevonden, ik zou haar in mijn armen hebben gedragen en desnoods gesmeekt haar wortels weer in mijn tuin te graven en zich met mij te verheugen. Voor zover dat een Romeinse paal mogelijk is, natuurlijk. Maar ze was nergens meer te vinden.

Nu, na dagenlang vruchteloos zoeken en vragen richt ik mij, ten einde raad, tot deze manier van "opsporing verzocht":

1)- Heeft u tussen woensdag 20 augustus en heden bijgeval op de Lotsystraat of daaromtrent een Romeinse paal of iets dat daarop lijkt, zien lopen?

2)- Is u iets opgevallen, misschien tijdens de paardenmarkt of in uw tuin, dat kan duiden op een afwijkende vorm van plantaardig leven? Mocht u Elsje aantreffen dan raad ik u aan lief voor haar te zijn maar haar niet met water of kunstmest te verwennen.

Dauwtrappen.

Onder deze term werd plaatselijk aangekondigd dat de Evangelisatiecommissie dit keer met de Oranjevereniging een ochtendwandeling zou organiseren. Aanvang zes uur in de vroege morgen van Hemelvaartsdag vanaf het Castellumplein. Dus voor dag en dauw het bed uit. Dauwtrappen, wat is dat eigenlijk? Mijn inmiddels ook alweer verouderde "Van Dale groot woordenboek der Nederlandse taal" verklaart: "Volksgebruik om op Hemelvaartsdag of 2e Pinksterdag of de eerste zondag in mei vroeg naar buiten te gaan en zich daar te ontspannen".

Het woord dauw tenslotte wordt door een zekere De Vries (Etymologisch woordenboek) geacht afkomstig te zijn uit het Germaans en betekent zoiets als lopen. Daaraan verwant het dauwelen (in 1642 genoemd) wordt vertaald als rondboemelen. De kantjes er af lopen. Dit voor zover vermeld in de mij ter beschikking staande boeken.

Een andere bron voor gegevens van allerlei aard is internet. Google presteert het om bijna 4000 keer het woord "dauwtrappen" op te diepen uit dat wereldwijde web. Een zekere Jan Tuttel opent die lange rij op mijn scherm met een artikeltje "Dauwtrappen en uitgaan" dat volgens een onderschrift reeds eerder verschenen was in 't Nieuwsblad van het Noorden. Wie zin heeft de 77 adressen te bezoeken die door de zoekmachine worden gepresenteerd kan in ieder geval kennis maken met een hedendaagse en gevarieerde begrip van het woord. En wat het mooie is van dit soort bronnen, er is voor elk wat wils. Denkt u dat het een oud Germaans gebruik is? Het wordt bevestigd. Meent u te weten dat het dauwtrappen met blote voeten,

voor zonsopgang en in het natte gras dient te gebeuren? Op veel plaatsen wordt er zo over geschreven en zelfs als probaat middel tegen migraine aanbevolen. Heeft het iets met de kerk te maken? Ja en nee. Er is zelfs sprake van een uitvoering in hartje december. Kortom, met het ritueel kunt u alle kanten op. Zelfs de Valkenburgse variant.

U vraagt zich mogelijk af of de Valkenburgers vroeger dauw trappen. Interessant is dat enige, op internet van hun historische kennis getuigende schrijvers, beweren dat het vroeger op hemelvaartsdag gewoonte was in een naburig dorp naar de vroegmis te gaan. Daarnaast wordt van de Broekweg beweerd dat het van oorsprong een verbinding was tussen Wassenaar en de kerk van Valkenburg, een oeroud pad tot dat doel gebaad. Het zou me dan ook niets verwonderen als die van Wassenaar, om op hemelvaartsdag de mis in Valkenburg bij te kunnen wonen, voor dag en dauw naar hier optrokken. Maar de enige gezamenlijke wandeltocht die heel oude papieren heeft in Valkenburg is de omgang bij de aanvang van de paardenmarkt. Vanaf de kerk via de Heerweg rechtsaf de Slotslaan in naar Torenvliet en over de Achterweg terug. Een goed halfuurtje lopen. Met het smeedijzeren marktkruis in het midden dat na deze kruistocht weer opgehangen wordt waar het hoort. Dat echter is van oudsher in september. De plaatselijke geschiedenis zwijgt over het dauwtrappen op hemelvaartsdag.

De uitnodiging was uitgegaan, er moest een persoonlijke beslissing genomen worden. Zal ik om uiterlijk half zes opstaan en mee doen? Ik maakte met mezelf een afspraak: als ik om vijf uur wakker ben

en niet meer inslaap voor half zes dan ga ik er voor! Uiteraard geen wekker. Het gaf me een redelijke kans om er zonder zelfverwijt van af te komen. Maar mooi dat ik om half vijf al wakker lag en om half zes nog steeds! Dus geen smoesjes meer en er tegen aan. Toen ik door het uitgestorven dorp naar het Castellumplein liep sloeg de torenklok zes slagen en stond er voor de kerk reeds een bont gezelschap aangetreden. Waaronder een aantal bekenden wier namen ik niet zal noemen. De ware wandelaars torsten een soort knapzak op hun rug. Een zestig vrouwen en mannen werden geteld en een aantal jongeren. Kinderwagens dienden tot vervoer der zeer kleinen maar er reed ook een triomfantelijk op de schouders van zijn vader gezeten kleuter. De voettocht zou omtrent tien kilometer lang zijn en mitsdien meer dan twee uren vergen. Het sein van vertrek werd gegeven en de stoet zette zich in beweging, uiteraard via de Broekweg het dorp uit. Voortgestuwd door het licht van de opkomende zon uit het oosten en een kille wind uit het noordoosten.

We namen het fietspad naar Katwijk. Gezien het vroege uur was er weinig hinder van het verkeer op de autoweg aan onze linkerzijde. Omdat ook de wind gunstig was werd zelfs de geringste uitstoot zeewaarts afgevoerd. Ook waren er geen brommers die regelmatig dit pad misbruiken en dat, bang voor het loerende gezag, met hoge snelheid. De ingang naar Berkheide aan de Cantineweg lag er verlaten bij. Geen rijwielen van vroege vogelspotters te zien. Geen geparkeerde auto's van hen die hun hond willen uitlaten om zo zichzelf te dwingen gedurende korte tijd de benen te gebruiken. Kortom, alles werkte samen om ons, dauwtrappers, in een goede stemming te doen voortgaan. De duinen in, richting Panbos.

Naar de aard van dergelijke zelfkastjdings-excursies werd gekozen voor het pad dat over de hoogste duinen en door de diepste dalen voerde. Het kwam bij niemand op om het laag gelegen en door de duinen aan weerszijden tegen de wind beschutte weggetje te kiezen dat even verderop tot hetzelfde doel leidt. In het licht van hemelvaart past geen verwennerij van het lichaam. Ik zal niet trachten het duinlandschap, dat al gaande door ons ondergaan werd te beschrijven. Noch het gevogelte dat verwachtingsvol de nieuwe dag begroette al naarmate het gebekt is. De leeuwerik, een merel, het schorre krijsen van de specht. Maar ook het schichtig overstekende wezeltje. Het konijn dat wakker om zich heen kijkt. Dat alles was te zien en te horen maar voltrok zich als achter de horizon. Wij immers communiceerden. Spraken met elkander. Kletsten met Jan en Alleman over van alles en nog wat. En voor we het wisten waren we in het Panbos aangeland. Daar werd halt gehouden in een groene weide tussen de bomen.

Enigszins verward keek ik om me heen. Wat zou er nu gaan gebeuren? Niemand trok de schoenen en kousen uit om met de blote voeten in het natte gras te trappen. Daarvoor was er trouwens te weinig dauw gevallen. Het gras nodigde ook niet uit om er eens lekker languit in neer te vallen. Te koud. Insteede daarvan werden we uitgenodigd om na te denken. Een moment van rust en bezinning was aangebroken. Aangezien slechts weinigen een zitplaats hadden gevonden moest dat staande gebeuren. Waarover we moesten nadenken? Het werd ons aangereikt: hemelvaart en bevrijding. Het was immers 5 mei, de dag waarop nationaal de bevrijding in 1945 wordt gevierd en herdacht. Nu vielen hemelvaart en "bevrijding" op één

dag. Vandaar ook dat beide, qua doelstelling nogal onderscheiden groepen, zich tot deze dauwtrap verenigd hadden. Stof genoeg voor een meditatie, vond de leiding.

Nu moet ik eerlijk zeggen dat het nadenken op deze wijze niets voor mij is. Ik sta dan stil, voorzover me dat lukt, als in gepeins verzonken en met een ietwat somber gezicht. Neergeslagen ogen. Terwijl je hoopt dat je verstand zoiets als de hemelvaart doorgrondt en dat als een bevrijding ervaart, ben je bezig met het banale heden. Of zelfs het lege niets. Het denken laat zich moeilijk dwingen. Althans in mijn geval. Want gelukkig is niemand hetzelfde.

Nadat we gezamenlijk in gepaste eerbied voor elkaar, ieder het zijne hadden bedacht, trokken we verder, Panbos uit en dat via een sluiproute over het voormalige marineterrein. Waar de eens zo intensief bewoonde en toen goed onderhouden en door de Duitsers gebouwde Weermacht barakken aan het bederf zijn prijs gegeven. Ik bevond me op ooit bekend terrein en getuigde daarvan aan wie het maar horen wilde. Maar wie is geïnteresseerd in de belevenissen van een oude vent die meer dan vijftig jaar geleden daar in een van die barakken sliep en nauwelijks nog zijn voormalige slaapgebouw kan vinden? Ergens in de buurt van de ziekenboeg kwamen we op een grasveld. Daar werd gestopt. Niet voor een herkansing dauwtrappen maar voor de ochtendmaaltijd. Er waren tenten opgericht. Een aantal mensen was druk in de weer met het schenken van koffie en thee. Broodjes lagen voor het grijpen en wie dat wilde kon zelfs een ei naar wens laten bakken. Kortom, het was een welkome onderbreking van de wandeling.

We liepen terug over de Wassenaarseweg, gedeeltelijk op het fietspad, staken de snelweg over bij de stoplichten en via het fietspad naar Valkenburg en eindigden op het Castellumplein waar de voorzitter van de Oranjevereniging met enig vertoon aan iedere deelnemer een prachtige medaille uitreikte. Een gouden penning ter grootte van een twee-euro munt gevat in een ovalen houder met twee lauwertakken. Op de penning het jaartal 2005 en de achterzijde van de grijskleurige metalen houder bevat de inscriptie: Dauwtrappen 5-5-2005. De medaille is van een draagband voorzien in de Valkenburgse kleuren geel en rood. Een onderscheiding die in menig huis te Valkenburg tot in lengte van dagen zal blijven hangen.

In beide PKN kerken was de tafel aangericht voor koffie met koek of thee. Even tot rust komen om daarna deel te nemen aan de Hemelvaartsdienst. We gingen uiteen in een opperbeste stemming. Voor zover ik kon beoordelen was de perfect georganiseerde dauwtrap wandeling voor herhaling vatbaar.

Goede dingen bestaan uit drieën.

Die opmerking maakte mijn thuishulp toen ik haar vertelde van twee wonderbaarlijke ontmoetingen die ik meemaakte tijdens het afgelopen weekend. Een neef van mijn vrouw vierde zijn vijf en zeventigste verjaardag, zijn kinderen vonden het goed daarvan een groots feest te maken en zodoende was ook ik daarvoor uitgenodigd. Schoorvoetend ging ik want twee en een half uur rijden lokte me niet erg aan. Einddoel Zuidhorn in Groningen.

De boordcomputer voerde me behoudens een kleine afdwaling foutloos naar mijn bestemming. Er waren veel mensen. Waaronder een zekere De Vries die zijn naam met trots te kennen gaf. Omdat er in mijn woonplaats velen van die naam zijn grapte ik: "Toch zeker niet uit Valkenburg he!"

Nou nee, hij woonde in Rijnsburg maar was wel in Valkenburg geboren! Zijn vrouw was een nicht van de jarige begreep ik. Zijn naam: Rien de Vries, jongere broer van Arie de Vries die als wethouder in ons dorp bekendheid genoot. Het was voor mij een prettige eerste kennismaking!

Die avond had ik onderdak bij de zuster van de jarige en haar man die, na de boerderij te hebben verkocht, een prachtige woning in Leek lieten bouwen. De volgende morgen ging ik met hen mee naar de kerk. Daar bleek het avondmaal gevierd te worden en omdat het de vroege dienst betrof was de grote kerk slechts halfvol. Het viel me op dat desondanks iedereen achterin ging zitten. Ook mijn gast-

heer, hij ging ons voor en zocht een plaats in hun midden. Wie er naast hem zaten kon ik dus niet zien. Dat bleek pas na de dienst.

Bij het uitgaan werd ik door iemand aangeklampt. "Mijn vrouw zei al, dat is Portengen! Maar ik kon het niet geloven". Verrassing twee! Het was Sjouke Dijkstra die sinds enkele jaren bij ons in Valkenburg kerkt en met zijn vrouw op bezoek was in Leek bij haar zuster. We verwonderden ons zeer! En op de een of andere manier, we hadden grote schik!

Mijn thuishulp deed me nadenken. Welk derde deel van het goede zou mij nog geworden? Of was dat al geweest? Misschien wel, want nog voordat ik Zuidhorn bereikt had beval mijn "navigator" mij een landelijk weggetje in te slaan en voerde me vervolgens via een tiental soortgelijke smalle paden naar een gehucht dat op een hoogte gelegen was rond een oeroud kerkgebouw. "U hebt uw bestemming bereikt" kondigde het apparaat aan. Niehove, Kerkstraat 5. Tegenwoordig behorende tot Zuidhorn, dat wel.

Ik had natuurlijk al lang begrepen dat er een fout was begaan bij het invoeren van het adres maar had alle tijd. Het eerste uur van de middag was nog niet voorbij. De kerkdeur stond open en op het toegangspad was een kraampje opgericht. Drukwerk lag uitgestald en twee jongens zaten er bij in afwachting van wat komen ging. Het was museum opendag! Toegang gratis. Niets weerhield me om naar binnen te gaan. Ik maakte foto's en een praatje met de jongens. Kocht wat informatiemateriaal en vulde het bezoekersformulier in en de kolom "Hoe kwam u tot dit bezoek?" met: Toeval!

Mijn bestemming bereikt. De deur stond open

Toen ik weer buiten kwam was er veel veranderd. De lege straat had een druk aanzien gekregen. Voor de herberg zat een groep mensen, er stonden fietsen en een groep ludiek uitgedoste grijsjarige mannen was bezig terzijde van dat onderkomen een staanplaats in te nemen. Daartoe aangemoedigd via een luidspreker die op zeker moment de merkwaardige woorden deed horen: "Kom er ook maar bij zitten, Jan!" hetgeen me verwonderd deed opkijken en mijn

aanvankelijke drempelvrees verdwijnen. Ik zocht een lege stoel buiten maar die was er niet

Binnen was het donker. Een grote hoge houten tafel domineerde het vertrek waarachter twee jonge mannen met vier flesjes bier zich vermaakten. De waardin, een struise vriendelijke vrouw, bracht me op mijn verzoek een kop warme soep. Door het van ouderwetse sponningen voorziene zijraam zag ik enkele zangers staan. Zo dicht bij dat het leek of ik in hun midden stond en aloude tophits meezong: "Op de woelige baren" en "De klok van Arnhem" en "Aan het strand stil en verlaten, ziet men daar een meisje staan" om er maar een paar te noemen.

Hoewel ik als toevalli-

ge toerist buiten op de straat beter op mijn plaats geweest zou zijn dan hier waar de twee stamgasten zich ophielden beviel het me binnens zo goed dat ik een tweede kop soep bestelde. Intussen werd ik bereidwillig van informatie voorzien over

het wonen in het dorp. Nee, de kerk werd niet meer als zodanig gebruikt dan voor trouwe-rijen en zo. Het werd tijd om te vertrekken. De dirigent van het koor had een andere Jan op het oog gehad toen hij zijn uitnodiging versterkt uitsprak om er bij te komen zitten. Vast wel!

Der bejaarden bootreis.

Het barst tegenwoordig van de oudjes in Nederland. Valkenburg is daarop geen uitzondering. Twee superlange schuiten van de rederij Triton uit Katwijk waren er nodig voor hun jaarlijkse dagtocht. De boten lagen afgemeerd bij het gemeentehuis, beide naast elkaar zodat er maar één loopplank nodig was. Het vergde dan ook heel wat tijd en geduld voor allen aan boord waren. En omdat het embarceren via het achterdek plaatsvond, met lopende motoren, waren sommige wachtenden gehuld in een dikke wolk dieseldamp. Maar wie let nou op de winden van een paard als hij zich door het beest laat trekken? Niemand toch!

Het was trouwens zulk mooi weer dat niets de pret kon drukken. De zon bescheen zonder onderscheid te maken zwakken en sterken en iedereen keek vrolijk. Niet van bovenaf verordineert maar naar eigen vrije wil splitsten de deelnemers zich in twee strikt gescheiden groepen, de rokers en de niet rokers. De achterste boot was voor de rokers, de voorste voor hen die zich daarvan onthielden. Beide groepen met hun aanhangers, gedogers en slachtoffers. Beide schepen waren zo goed als vol. Gelokt door de lucht van warme koffie of om andere redenen bewogen wij, passagiers, achter elkaar door een smalle toegang het grote verblijf binnen.

Jo en Alie zaten er al. Er was nog een plaats leeg aan hun tafel die ze deelden met Albertus en zijn vrouw en Ab die net als ik op eigen doft voer. Zoals me bijgebracht is bekeek ik eerst de omgeving.

Geen vluchtluiken. Geen duidelijk zichtbare brandblussers. Ik stelde mezelf gerust. Mocht het gevaarte kapseizen dan zouden de grote dubbelglazen zijramen een ram met de stoel niet overleven. Tenzij die stoel vastgeklonken was aan het dek! Maar ik vergat om dat vast te stellen. De koffie werd geserveerd. Onmerkbaar bijna was het schip aan de reis begonnen. En wij, wij kletsten met elkaar alsof er niets kon gebeuren!

Langzaam maar zeker verdween de veilige Valkenburgse thuishaven uit het zicht om plaats te maken voor oevers van vreemde bodem. We bevoeren de Oude Rijn, langs een stukje Oegstgeest met nog wat restanten van de vroegere scheepsbouw en andere industrie. Passeerden de Rijndijk onder Leiden voorheen Voorschoten en gingen onder een brug door die beide plaatsen beperkt verbindt. Er mogen daarop van de provincie alleen autobussen rijden en wielrijders. We kwamen op een stukje Vliet, de gracht die de generaal Corbulo omstreeks het jaar 47 deed graven om de Rijn met de Maas te verbinden. Voor eigen Romeinse doeleinden uiteraard.

Met het doel de Kagerplas binnen te varen werden vervolgens allerlei smalle vaarwateren en lage bruggen rond Leiden bedwongen die schijnbaar kris kras zijn aangelegd, of uit zichzelf ontstaan. Het viel me op dat de gezagvoerder van het schip als een soort rondvaartbootroerganger aanwijzingen geeft aan de passagiers. "Rechts (of links) van u ziet u nu de!" en dan volgde de naam van een gebouw of een stads- of dorpswijk. Maar aangezien ik en met mij een kleine helft van de aangesprokenen achteruitvoeren schiep dat ver-

warring. Typische binnenschippers die Katwijkers van tegenwoordig. Nooit van stuurboord gehoord?

We dronken twee kopjes koffie met een gebakje, kregen de man twee gratis consumptiebonnen en begaven ons daarna via het achterdek bovendeks. De wind was inmiddels wat minder koel zodat het daar goed toeven was. De beide schepen voeren achter elkaar, ons schip met de niet rokers voorop. Of dat nu de "Princehaven" was of de "Prins Hendrik" vergat ik vast te stellen. Het opperdek is voorzien van zo om en nabij de honderd zitplaatsen die tezamen met de reling neerklapbaar zijn. Met één druk op de knop zogezegd. Een ingewikkelde roestvrijstalen constructie. Want Zuid-Holland heeft veel lage bruggen.

Achterdeks

De brug van het schip (of moet ik zeggen de stuurhut) is eveneens in hoogte verstelbaar en op het voordek aangebracht. Hoewel slechts door de schipper bemand, beslaat diens verblijf de gehele breedte van het vaartuig. Ook de daar bovenop geplaatste masten en dergelijke voelsprietten zijn opklapbaar. Zo, met de stuurcabine in de laagste stand, de masten en de reling met de stoelen neer geklapt kan onder menige dichte brug door gevaren worden. Uiteraard alleen als het licht op groen staat en iedere passagier naar een dek lager verbannen is. En dan nog is het altijd weer afwachten, want er is niets wisselvalliger dan het Hollandse binnenwater.

Arie is getogen Katwijker, heeft op de grote vaart gezeten en geniet ogenschijnlijk onbekommerd van zijn oude dag zoals alleen vrijgezellen dat kunnen. Bovendien is hij bij voorkeur gekleed in een lichtgekleurd pak, het hoofd bedekt met een frivole platte pet die doet denken aan het strand en krijsende zeemeeuwen. Anders dan de meesten van zijn leeftijd- en plaatsgenoten is hij mager en schriel van uiterlijk. Het Katwijks spreekt hij met zwier en onberispelijk. Boven op het schip staande ondervroeg hij me of ik de windstreken van het kompas kon opnoemen. Uiteraard had ik ze uit het hoofd moeten leren, in 1946.

"Noord, noord ten oosten, noordnoordoost, noord oost ten noorden" begon ik. Arie was al overtuigd, gelukkig maar want ik was niet veel verder gekomen. Hij ook onderwees me over de bijzondere aard van de voortstuwing van het schip waarop we passagierden. Zonder het precies te begrijpen kreeg ik de indruk van een soort

straalmotor, een brullend monster in de buik van de boot, dat indien losgelaten ons met steeds groter snelheid door het water zou stuwten. Maar gelukkig vakkundig beteugeld door de eenzame schipper in de stuurhut. Nee, we behoefden niet bezorgd te zijn, vliegen was er niet bij.

Via de Ringvaart voeren we naar Haarlem. Helaas was de route niet op een kaart te volgen zodat we niet konden beoordelen of de schipper wel wist waarmee hij bezig was. Dus moesten wij ons noodgedwongen bezig houden met het bewonderen van de menselijke activiteiten langs en op het vaarwater. Af en toe een tegemoet varend vrachtschip waarvan de schipper op het achterdek welhaast blindelings afgaat op zijn ervaring, altijd net iets harder dan verstandig is. En een plezierbootje weifelend tussen "links of rechts" inhalen. En de weelderige huizen ter weerszijden met bewoners die kans zien de oevers geheel voor zichzelf te reserveren.

Zo voeren we langs onbekende plaatsen en wegen in het Hollandse polderlandschap, wuifden en werden gegroet en maakten foto's. Zelfs Strik heeft tegenwoordig een digitale camera waarmee ongekende aantallen kiekjes gemaakt kunnen worden. Korbee, gewapend met een nog ingewikkelder opname apparaat, sloop geheimzinnig door de walegang en over de dekken van ons schip, op zoek naar unieke plaatjes. Beide heren min of meer in functie. Geheel anders Den Butter, hij maakt ook mooie plaatjes maar doet dat op eigen houtje. Met genoeg mag ik constateren dat deze oudmarinemannen zich goed vermaakten aan boord.

We kwamen in de binnenstad van Haarlem en met enig vertoon wist de schipper ons lange vaartuig in het smalle water te keren en langs de kade af te meren. Zonder dat er een sleepboot aan te pas kwam! Nadat de andere rondvaartboot dezelfde manoeuvre had uitgevoerd in veel minder tijd en langszij was gekomen werd de loopplank uitgelegd en mochten we passagieren. In groepjes betraden we de wal, het warme voorjaarsweer lokte ons naar de binnenstad. Daar, op de Grote Markt verzamelden de meeste Valkenburgers zich. Om en nabij het kerkgebouw dat tegenwoordig heel wat minder dominant aanwezig is dan vroeger.

Want tegenwoordig viert het wereldse vermaak daar hoogtij. Dat begint al met de immense poffertjeskraam die daar troont. Midden op het plein. En de rond de markt aanwezige eet- en drinkgelegenheden met terrasjes. Aangezien ik me dergelijke uitspattingen niet veroorloof streek ik neer op het voetstuk van een kunstwerk. De vorm daarvan laat zich moeilijk beschrijven, doet mij nergens aan denken. Ook ontbreekt een opschrift. Het is in ieder geval zwaar, zwart en van natuursteen en een prima hangplek. Om er een sneetje brood te eten of iets te drinken. Voor vermoeide toeristen en dergelijke zwervers. Van daaruit is het hele plein te overzien.

Vanaf die positie kon ik de man zien staan. Groen uitgeslagen en op een hoge sokkel. Op zijn hoofd iets dat aan een omgekeerde pan deed denken. Het standbeeld van Laurens Janszoon Coster. Waarmee Haarlem de mythe in stand houdt dat binnen haar muren de boekdrukkunst is uitgevonden. En ik zag Arie lopen. Alleen op een plein vol mensen. Hij zag wat liggen. Bukte zich en raapte het op.

Triomfantelijk aan een ijsje likkend kwam hij mijn kant op en liet het zien. Een petje van de Triton. Met een lange klep. Het werd tijd om weer aan boord te gaan.

Haarlem centrum

Samen liepen we terug naar ons schip in het Spaarne. Arie is ouder dan ik en gaf dus de richting aan. Niet om de bouwput heen maar er dwars doorheen. "Dat is veel korter!" wist hij en ik zag geen reden

om daaraan te twijfelen. Diverse gehelmde bouwlieden zagen ons gaan zonder iets te zeggen. Slechts één hield ons staande. Hij trachtte ons duidelijk te maken dat wij ons op verboden terrein bevonden. "Het hek stond open!" weerlegde Arie de schuchtere poging. De man haalde de schouders op en liet ons maar. Met het triomfantelijke gevoel van twee kwajongens vervolgden we onze weg. Het was rustig, geen gevaarlijke kranen boven ons hoofd.

Bovendeks

Ik had me voorgenomen de terugreis te maken aan boord van de rokersboot. "Veel gezelliger!" was me van vele zijden verzekerd. Dat kwam van de verslaafden zelf waardoor die uitspraken met een

korreltje zout genomen moeten worden. Toch werden die beweringen met vuur verkondigd zodat ik me vol verwachting temidden van hen begaf. Boven op het dek vond ik Jan en ging op de bank voor hem zitten. Al varend en over mijn schouder pratend kletsten we over van alles en nog wat. Jan is een gezellig man en als jannen onder elkaar komt er helemaal geen eind aan. Maar ik herinner me niet dat hij zat te roken. Zijn vrouw wel.

Het voorjaarsconcert van de Valkenburgse Harmonie.

Corrie van Kralingen doet de natuur voor Zicht op Valkenburg. Ik mag de mensen beschrijven. Ons beider terrein is daarmee voldoende afgebakend. Ja toch!

Beschrijft zij het gezang der vogels in het voorjaar, de kleurenrijkdom van bloemen en planten, het is aan mij om het voorjaarsconcert van de Valkenburgse Harmonie zwart op wit te zetten. Voor de toekomst vast te leggen. En dat terwijl ik noch van toeten noch van blazen weet! Om maar eens een oud gezegde te gebruiken.

Nadat ik mij enige tijd bezig gehouden had met de folder waarop het Programma Concert werd aangekondigd besloot ik het gebeuren niet te willen vergeten en op mijn kalender aan te tekenen. De drie en twintigste april in het jaar 2004. Aanvang 20.00 uur. In de Terp. Ons oude Dorpshuis is in de loop der tijden uitgebreid met een sportzaal en van deze nieuwe naam voorzien. Een stichting voert nu het beheer over het gebied dat zich ooit bevond ten zuiden van de Porta Sinistra en binnen het Romeinse Castellum.

Het bleek al gauw dat niet in het oude deel maar in de nieuwbouw van de Terp het concert gegeven zou worden. Er was nog plaats genoeg; alleen of helemaal achteraan of op de voorste drie rijen. Twee daarvan waren gereserveerd voor bijzondere gasten. Van de derde rij mocht vrijelijk gebruik gemaakt worden en aangezien daar reeds een mij goed bekende buurtgenoot gezeten was, schroomde ik niet naast hem plaats te nemen. Kort daarna werden de laatste stoelen

bezet. Voor mij zaten oud burgemeester Van 't Wout en dokter Van Delft.

Het orkest was op enige afstand voor de toehoorders opgesteld op een rechthoekig platform dat plaats bood aan naar schatting vijftig musici en muzikanten. Voornamelijk jonge mannen en vrouwen een iegelijk naar eigen aard gekleed in zwarte broek, wit hemd met lange mouwen en een rode overgooier. De opstelling van de muziek-instrumenten kon ik niet in kaart brengen, mij ontbrak daartoe het zichtveld. Geheel achteraan stond het zware spul, dat zag ik wel. En linksvoor zaten de klarinetten. Een stuk of twaalf. Waaronder Piet van der Meij.

Voorzitter Jan Willem Doldersum (klarinet) opende het concert. Prees zich gelukkig dat Marianna de Winter de te spelen stukken wilde inleiden. Memoreerde het overlijden van Arie Oosterlee en de begrafenis van hedenmorgen. Vertelde dat er in de pauze een verloting zou zijn. Dat Arie Imthorn en Joost van den Tol na vijftig jaar lidmaatschap, wegens die prestatie vereerd zullen worden met een speld van de bond. En beval ons in handen van de dirigent. Wiens naam ik verstond als Arie Groen. Een misverstand zoals pas veel later bleek.

Marianna beschreef ons kort wie en wat Charles Gounod was en kondigde de uitvoering aan van diens compositie de Marche Militaire. Tijd voor de dirigent om de zaal binnen te schrijden en onder applaus het dirigentenvoetstuk te bestijgen. Zo hoort het en zo ging het. Arie deed het goed. Gekleed in een net zwart streepjespak met

zwarte schoenen was het geen pronkhaantje, maar kordaat werd meteen het heft in handen genomen. Met flitsende precisie werd de dirigeerstaf gehanteerd. Geen twijfel mogelijk wie de baas was.

Voor de marineman komt de militaire vorming op de tweede plaats. Dat zijn de mariniers weliswaar niet met ons eens (u weet toch dat die dezelfde baas dienen?) maar dat is nu niet relevant. Ik dus, ben slechts ten dele in staat militaire muziek te begrijpen. Alle geluiden waren er, meen ik. Ik hoorde trommels, ratelpijpen, fluiten, slagwerk, stampende voeten en nog veel meer en dat alles precies op de maat van de dirigent. Meer nog, aangevuurd door deze drillmeester. Zoiets hoor je niet alleen, zoiets onderga je!

De Marinarella Overture van een zekere Fuçik-Stalmeier stond nummer twee op het programma. Was het om de naam van het stuk of omdat de Harmonie er steeds beter inkwam? Ik vond de uitvoering indrukwekkender dan de vorige. Een brullende zee, hoge golven en dan weer windstil weer. Het deed me denken aan Beethoven. Het thema van de avond was filmmuziek. Wie kan raden welke films het bestuur op het oog had bij dit deel van het programma? Marianna sprak er niet van. Films over militaire marsen en oorlog zijn er zat.

Nummer drie Festa Paesana. Dorpsfeest. Het werk begint met een feestelijke introductie compleet met klokgelui en trommels waarin delen van het "Wien Neerlands bloed" hoorbaar zijn. We horen vervolgens rennende paarden opgezweept tot hun eerste ronden op de racebaan. Het daarop volgende thema is gedeeltelijk gebaseerd op

dit gezang. Indringend wordt daarin de spanning opgevoerd tot een climax waarna het woord "verkocht" wordt gebruikt. Aldus ongeveer www.jacob.de.haan.com. Compleet met Demo!

De introductie van nummer vier bracht wat verwarring teweeg. Het concert voor vier hoorns en orkest van Heinrich Hübler in een arrangement van Anton Othmar Sollfelner. Het zat 'm in die vier hoorns. Nadat Marianna haar taak verricht had en wij wisten wat ons te wachten stond, verzocht de voorzitter ons de harmonie met een hartelijk applaus te verwelkomen. Gehoorzaam klapten wij richting Valkenburgse Harmonie. Pas toen er vier hoorndragende mannen naar voren kwamen lopen begrepen we voor wie de verwelkoming bedoeld was.

De hoorns die deze vier mannen met zich voerden waren geen gewone toeters. Om te beginnen zijn ze van koper. Via een spiraalvormig buizenstelsel waarin stopventielen en pompen zijn ondergebracht wordt de tot trilling bewerkte lucht versterkt via een trechter achterwaarts afgevoerd. Aangezien deze blazers met het gezicht naar ons toe stonden ondergingen wij hun geblaas indirect. Een soort ietwat droevig geluid. Slechts de "klarinetten" achter hen zullen de ware aard van de hoorns hebben ervaren. Denk ik.

De pauze veroorzaakte een ware volksverhuizing. Het grootste deel drong samen bij de koffieschenksters. Anderen zochten de verkoopsters van de loten. Belust op de prijzen die terzijde van ons waren uitgesteld. Een halve euro per lot. Maar er volgde geen spannende trekking. Ik ruilde twee euro voor vier enveloppen en opende die.

Het bleek dat ik vier wensen mocht uitspreken. Zachtjes las ik de twee teksten tweemaal voor. Maar er gebeurde niets. Achteraf denk ik dat ik te zuinig geweest ben. Want om me heen regende het prijzen.

Jan zat links van me. Natuurlijk herkende hij me niet. Uiteraard had hij een stoel gekozen waar hij ruimte om zich heen had. Minsten een lege plaats aan weerszijden. En 'tis toch zo'n aardige jongen! Hij sjouwde een onopvallende maar toch indrukwekkende tas met zich. Enthousiast zwaaide hij naar een jeugdig lid van de Harmonie. Kennelijk familie. Jan zag kans om tijdens de uitvoering een document van ettelijke pagina's door te lezen. Zonder intussen een noot te missen. Dat kon ik vroeger ook, geloof het of geloof het niet.

Nu ik toch om me heen kijk: Aty zat ook voor me. Zij knikte vriendelijk naar me. Zo is ze nu eenmaal. Ooit zat ik bij haar in de Verenigingenraad, vandaar. Hier zat Aty ambtshalve. Werd speciaal door de voorzitter verwelkomt als "de Pers". Wat zij allemaal niet schrijft! Zover zal ik het nooit brengen. Vroeger ging Aty niet zelden vergezeld van een fotograaf. Een man behangen met lederen foudraals waarin flitsapparaten, lenzen en dergelijke. Tegenwoordig doet ze het zelf, met een digitale camera. Niet als een beroeps, een tikkeltje beschaafd.

Inmiddels was het concert weer begonnen en bewonderde ik de manier waarop dirigent en orkest de Japanse Tune vertolkten. In geluid en beeld. "Arie met Japanse hoed!" schreef ik op mijn folder om het niet te vergeten. Zo'n aantekening is meestal genoeg om het

gehele beeld weer op te roepen. Ook dat van een aantal dames in het orkest die zo gekleed in een Japanse film zouden passen. De dirigent zorgde voor een extra verrassing door zich naar ons te keren en een eindbrul te slaken. Dus wat de muziek en de vocale geluiden betreft: grandioos!

Nummer zes, Independence day Highlights van David Arnold, bracht mij inderdaad een half vergeten SF film in herinnering die ik nog niet zo lang daarvoor gezien had. Het ouder worden heeft voor mij het voordeel dat ik sommige films en boeken weer als nieuw genieten kan. Nu ervoer ik dat ook muziek weer als nieuw kan klinken. Terwijl toch muziek, althans bij de meeste mensen, herkend moet zijn om als mooi ervaren te worden. Dit nummer deed het goed, zelfs bij mij.

Van Fiddler on the roof van Sheldon Harwick die in de jaren na de oorlog actief was weet ik weinig te vertellen. Werd afgeleid door de dirigent. Gefixeerd door de manier waarop zijn zwarte schoenen het vrij kleine voetstuk beroerden. Voeten als bezig de muzieknoten te schrijven. Dansend. Soms angstig dicht bij de rand. Dan weer aan de grond genageld als een zeeman op het dek. Maar immer beweeglijk. Nee, van de muziek herinner ik me niets meer. Maar die dansende zwarte schoenen zie ik nog voor me.

Uiteraard heb ik ook geprobeerd de leden van de Valkenburgse Harmonie in beeld te krijgen. Hun namen staan achterin het programmaboekje, naar instrument gegroepeerd. Zoals reeds gezegd was dat niet goed mogelijk vanuit mijn positie. Ik zag saxofoons.

Buurtgenoot Henk zou achter één van die kromgebogen toeters te vinden moeten zijn. Nee dus. Ik zag dwarsfluiten. Geen bekende gezichten. Ik hoorde de trompetten. Maar zag ze niet. Een tuba, is dat niet zo'n onwijs grote hoempatoeter? Maar zelfs die bleef voor mij verborgen.

Wel zag ik op zeker moment een zwart bebaarde jonge man met een strijkstok. Ietwat gebogen steunend op een hoenkepoenk. Zo is de naam van het manshoge strijkinstrument mij uit mijn jonge jaren bijgebleven. Het is, weet ik nu, een contrabas. De man noch diens instrument worden in de folder genoemd. Zijn hoenk- en poenkgekluid bleef verborgen achter de schetterende toeters. Maar zijn gebaren waren veelzeggend. Meer dan geluid alleen.

Ook de Indiana Jones Selection van J. Williams deed me denken aan de spannende avonturenfilms waarin Indiana Jones de rol van held speelde. Uiteraard omdat ik die gezien had. Het muziekkorps in Harmonie bijeen kwam er overigens steeds meer in. Hetgeen me wel eens de haren ten berge deed rijzen. Of de oren tuiten. Deed denken aan de dolle capriolen van mr. Jones op zijn paard. Diens vele ontsnappingen uit gevaarlijke grotten. In hoeverre ik dat aan de muziek te danken had of aan mijn eigen fantasie, wie zal het zeggen.

Het negende nummer sloeg alles. Althans wat betreft vaart, geluidsvolume en inzet van de instrumentalisten. Het staat te boek als Lilo L Stich. Of is het Lilo van L. Stich. In ieder geval in een arrangement van Peter Kleine Schaars. Hetgeen me ook niets zegt. Het

mooie van dit sluitstuk vond ik dat alle instrumenten bij toerbeurt een hoofdrol toebedeeld kregen. Bijvoorbeeld de bassen Bouw en Ed doken op als duveltjes uit een doosje vanaf hun verborgen positie achteraan. Een waardig slotaccoord van dit superswingende nummer.

Uiteraard was er langdurig applaus. Staande zelfs. En werd er een toegift geblazen. Daarna volgden de bloemen. Aarzelend stroomde de zaal leeg. Bij de uitgang zag ik een echtpaar dat mij bekend voor kwam. "Waar ken ik jullie van?" Af en toe ben ik best brutaal. Er werd niets gevonden. Ze kwamen uit Friesland. Ouders van de dirigent. "Doe Arie maar de groeten!" nam ik na wat gebabbel afscheid. Ze knikten wat lachend. Stom, dat ik zelfs toen nog niet begreep dat hun dochter de dirigent, Ali heet.

Mijn vriend de hond.

Het begon allemaal met mijn jongste zoon die me voorzichtig adviseerde een hond te nemen, hij bekeek me daarbij met enig mededogen om mijn veronderstelde eenzaamheid. Voorzichtig omdat hij wel wist dat ik niet bepaald een liefhebber was.

Heel vroeger had ik geen moeite met die beesten. Oude foto's laten zien dat ik destijds vergezeld door een lid van het vuilnisbakkenras mijn weg ging. Ik onverschillig, hij kwispelstaartend onderdanig, een iegelijk naar zijn eigen aard. Dat is alweer lang geleden.

Een aantal negatieve ervaringen markeren sindsdien mijn gevoelens voor deze diersoort. Het langst geleden is die met de hond van boerderij Zonneveld. Ik placht daar regelmatig melk te halen. Het beest, dat kennelijk zulks al lang van plan was, beet me tijdens het opstappen in mijn linkerkuit. Ik was die keer met de fiets. "Dat doet hij anders nooit!" reageerde zijn baas vergoelijkend. Toen geloofde ik zulk soort praatjes nog.

De tweede keer was in Zonneheerd. Ik wandelde als bezoeker niets vermoedend in het achter dat blindeninstituut gelegen plantsoen op een smal pad. Twee dames, beide klaarblijkelijk blind, kwamen me tegemoet. Toch bekeek ik met enige zorg hun komst. Zij die bij de berm van de weg liep liet regelmatig haar stok met een zwaai neerkomen op het voor dat doel daar op palen gespannen ijzerdraad.

Haar metgezel naast haar, bij gebrek aan zo'n leidraad, zwaaide haar stok in grote cirkels voor zich uit. Zo van "Deins terug, gij die

te dicht in mijn buurt komt!" Bovendien hield ze aan een lang leidseel een hond in toom die zich echter, gezien zijn geringe grootte, niet vijandig voordeed. Om kort te gaan, ik wist de stok te ontwijken maar het beest achtte het nodig met een achterbakse beweging zijn tanden in mijn linkerkuif te zetten. De dames begrepen wel dat er iets gebeurde en bleven stilstaan. Graag had ik hen woedend toegeschreeuwd: "Dat kreng heeft me gebeten!" Maar zoiets doe je nu eenmaal niet. Dus stelde ik in gekunsteld rustige bewoordingen de eigenaresse van de misdaad van haar knuffeltje op de hoogte. Ik kon niet nalaten erbij te zeggen dat haar hondje kwaadaardig was en beter opgevoed moest worden! Waarna ieder zijns wegs ging.

De derde keer ligt nog te vers in mijn geheugen om daarover veel woorden vuil te maken. Dit keer werd mijn linkerarm, ter bescherming omhoog geheven, door een bullebak van een beest met een even grote bek, in de klem genomen.

Ontelbaar zijn de gevallen dat honden, meestal aangelijnd of achter een hek, zich misdragen ten opzichte van vreedzame voorbijgangers zoals ik. De oude heer Bol wist daar wel raad mee. In die jaren zag je hem bijna iedere dag zijn hond uitlaten. Keurig aangelijnd. Toen zijn beste vriend mij in het voorbijgaan probeerde aan te vliegen en ik daarover mijn misnoegen liet blijken was zijn mening kortbondig: "Jij bent bang voor honden. Daarvandaan!"

Het verdient aanbeveling deze veelgehoorde verklaring nader te bezien. Het lijkt een keihard argument, door velen beaamt. De fout ligt bij het slachtoffer. De hond ruikt bangeriken. Het dier heeft immers

bijzonder gevoelige zintuigen. "Daar heb je er weer een!" constateert het beest en door onweerstaanbare driften gedreven bij het vervolgens toe.

Nu is het zo dat vroeger het zijn van bangerik zo ongeveer de ernstigste fout was waarmee een jongeling behept kon zijn. Moed was het hoogste ideaal. Zonder vertoon van angst gevaarlijke situaties het hoofd bieden. Drenkelingen redden. Branden bestrijden. Strijd voeren waar nodig. Aan meisjes werden minder hoge eisen gesteld. Tegenwoordig zal dat niet anders zijn maar wordt er vooraf nagedacht. Zeker vroeger dacht men ook wel na, voordat men in het diepe dook om iemand te redden werden de klompen uitgetrokken. Maar nu geldt het motto: "Bel eerst 112!" Slim he! Dat werkt perfect. Zo ongeveer als: "Eerst tot tien tellen!" Alle neiging tot redden met gevaar voor eigen leven moet dan wel geweken zijn. Slimheid onderscheidt de mens van het dier. Bangeriken worden slimmeriken!

Bezig met deze sombere overwegingen kwam het toeval mij te hulp. Dat was kort geleden en tijdens een wandeling in de nabije duinen van Katwijk. Met mij gingen mijn zoon, diens partner en hun twee kleine dochtertjes. Het was miezerig mistroostig weer maar er moest gewandeld worden. Mijn zoon, een verwoed vogelaar, wees mij er op dat bij slecht weer het waterwingebied slechts door mensen met honden en joggers betreden wordt. De hondenbezitters steevast gehuld in waterdichte cape's en bijpassende hoofdeksels zoals ik constateerde.

Wij gewonen werden dan ook gedurig omringd door hijgende mensen en snuivende honden. Vooral mijn jongste kleindochter ging haar weg met angst en beven. Opvallend zelfs. Een stel van middelbare leeftijd met hond, ging ons voorbij met gezwinde pas. De man keerde zich halverwege om en stelde haar en ons gerust: "Stil maar hoor, hij doet niets!" Aangezien er van zijn vriendelijke uiterlijk een zekere geruststelling uitging gaf het kind zich gewonnen maar ik kon niet nalaten ietwat schamper te zeggen: "Ja, dat heb ik meer gehoord!" Hij ging er op in en pareerde: "Zij is bang voor kinderen!" Hij wees naar het vrouwtjesdier dat met een grote boog om ons heen liep. "Zelfs op het schoolplein!"

Was het een schoolmeester? Het leek er wel wat op want hij keerde om, liep naar mijn kleindochter toe en knielde bij haar neer. Met een vloed van woorden begon hij haar vervolgens te overtuigen van de genegenheid die het arme dier voor haar koesterde en dat het zo graag uit haar hand zou eten maar niet durfde. "Zullen we haar roepen?" Hij stopte alvast iets in haar aarzelend opgehouden handje, het liet zich raden wat. Het meisje knikte met grote ogen en door zijn baas geroepen kwam de hond aarzelend naderbij, snuffelde wat en vrat vervolgens met een haastige schrok het "snoepje" uit haar hand. Hetgeen slechts een kleine schrikreactie bij het kind teweeg bracht en daarna een duidelijk gevoel van opluchting. Het was goed gegaan.

Daaruit bleek dat er ook bange honden zijn waarvan de baas dat eerlijk durft erkennen. Nu is het duidelijk merkbaar dat in dit in welvaart en getal groeiende dorp het aantal honden zienderogen toe-

neemt. En net als eertijds met de opkomst van de gezinsauto's, tegenwoordig tel je niet meer mee als je geen hond hebt. Het is en wordt een statussymbool. Het bracht mij er toe het voorstel van mijn jongste zoon te heroverwegen. Zou ik geschikt zijn als vriend van een viervoeter? Het aanschaffen is geen probleem. Honden zijn gewoon te koop. Zoals vroeger de slaven. Zwart of wit. Groot of klein. Jong of oud. Naar ieders keuze. Jammer voor hen is zelfs de voortplanting van de soort in handen van mensen gekomen. Voor een groot deel althans.

Daarom zou ik eigenlijk als Cecilia van der Drift willen wezen. Met een brede lach kijkt ze ons lezers van Trouw aan, de zwarte haren ongekamd. Met beide handen houdt ze haar metgezel overeind. Een hond. Niet zo maar een hond maar het voorbeeld van een trouwe vriend. Beiden volkomen ontdaan van ieder mensvijandig denken en doen. Met een wijsgerig gezicht kijken zij de wereld in. Rust en ontspanning uitstralend. Hier is geen sprake van de baas en de hond. Dit is een plaatje van twee innig met elkaar verbonden wezens.

Cecilia is dan ook dierentolk. Honden blijken over het vermogen te beschikken om daarvoor gevoelige mensen hun gedachten duidelijk te maken. Cecilia is zo'n mens. Ze kan goed luisteren. Die gedachten worden vervolgens door haar vertolkt in soms zelfs lange zinnen. Uiteraard in de Nederlandse taal. De dierentolk is niet alleen voor honden gevoelig maar ook papegaaien en zelfs luizen gebruiken haar bemiddeling of laten zich door haar bepraten. Of ik dit serieus neem! U zou Cecilia eens moeten zien. Het is een vrouw

waarin geen bedrog woont noch in de hond nevens haar! Zeker weten. Trouwens, wat verbeelden wij ons mensen wel?

Vanmiddag bezocht ik de supermarkt en parkeerde mijn rijwiel naast de ingang. Vanaf de haven bulderde een opvallend jonge en beschaafde Sinterklaasstem de Valkenburgse kinderen veel liefs toe. Het symbool van goedheiligheid was voor mij niet zichtbaar maar wel van ver hoorbaar. Het was druk. Vlak naast het voorwiel van mijn fiets hurkte een wezen dat zich nauwelijks als een viervoeter deed herkennen. Een kort aangelijsd koord beperkte het domein van het beest tot het minimum. Hoewel de fokkers kans gezien hadden het dier te voorzien van een hoofd dat in de verte enige gelijkenis vertoonde met dat van een mens ging er weinig agressie van uit. Integendeel. De hangwangen en ietwat platgeslagen neus alsmede de treurige ogen brachten de boodschap over: *Ik ben niet zo gevaarlijk als ik er uitzie! Zo hebben mijn makers me wel bedoeld. Maar zo ben ik niet. Hou van me.*

Hoewel ik probeerde meer mentaal met het wezen in contact te treden, er waren daartoe in het bovengenoemde krantenartikel enige aanwijzingen gegeven, lukte me dat niet. Ik moet het dus doen met mijn eigen verstand. Uiteindelijk ben ik vast besloten: geen hond aan mijn lijf!

Een poes misschien?

Belevenissen rond de paardenmarkt

Voor mij begonnen de feestelijkheden rond de Valkenburgse paardenmarkt op dinsdagavond. Waarmee ik niet zeggen wil dat daarvoor niets te doen was. Alleen dat ik er niet bij was. Die avond was er "lampionnenoptocht voor de kinderen" en van oudsher placht ik daaraan deel te nemen. Eerst met de eigen kinderen. Later met de kleinkinderen. En nu die ook dit dorp verlaten hebben rest mij niets dan toekijken. Daartoe had ik me opgesteld om en nabij de plaats binnen het Romeinse castellum waar de "porta praetoria" toegang tot de rivier "Renus" mogelijk maakte. Die poort stond voor het huis van Henk Noort, Hoofdstraat 11. Uiteraard bijna tweeduizend jaar geleden en een meter of wat lager dan aangegeven in het wegdek.

Vindt u het gek dat ik mijn positie binnen het dorp zo onderga? Eigenlijk wel, toch! Maar meester de Bruin, ik ontmoette hem op de markt, zal als hij een jonge moeder of vader ziet lopen vast wel eens denken "Die heb ik nog in de klas gehad!" Met alle consequenties van dien. En dokter van Delft, als hij mij ziet gaan, zal zich ongetwijfeld afvragen hoe ik al mijn vele kwaaltjes waarmee ik hem in de loop der jaren lastig gevallen heb, kon overleven. Dat is toch logisch? In dat licht beschouwd valt mijn neiging misschien te pruimen.

Ik dus stond op de Hoofdstraat voor de bloemenwinkel van Bol. Ik moet me er nu van weerhouden te zeggen dat hij een nazaat is van de familie Bol die hier al enige eeuwen gelegerd is. En dat de winkel sinds even lange tijd een rooms katholieke dorpsmid tot onder-

komen diende. En.... maar toen kwam Bram. En Bram en ik hebben iets met elkaar.

Abraham Oosterlee is niet slechts via zijn vader afkomstig van een oude Valkenburgse familie maar het is ook een Van Egmond. Vergeleken met de Van Egmonds zijn de Oosterlee's hier pas komen wonen. Zo om en nabij 1832 woonde timmerman Pieter Oosterlee al op de westelijke hoek van de Kerkweg. Hij was 30 jaar, geboren in Maasland en getrouwd met Sara Cornelia van der Valk. Het bevolkingsregister van Valkenburg, dat in 1852 van start ging, vermeldt drie kinderen: Helena 1836, Abraham 1837 en Arie 1840. De Van Egmonds daarentegen hebben veel oudere papieren. Maar dat heb ik al vaak genoeg geschreven. Met Abraham heb ik het altijd binnen de kortste keren over de geschiedenis van ons dorp. Daarin ben ik me pas op latere leeftijd gaan verdiepen, hij is al bezig vanaf zijn prille jeugd. Daartoe aangezet door zijn opa, ongetwijfeld een A. Oosterlee. Die was de vraagbaak van menig oudheidkundige. "Jammer" verzuchtte archeoloog Glasbergen toen grootvader Oosterlee begraven werd, "hij wist zoveel maar heeft het nooit opgeschreven".

Neem me niet kwalijk, ik verval weer in historische details. En ik wilde het over de lampionnenoptocht hebben. Ik zag ze komen, reeds van verre aangekondigd met het blauwe zwaailicht van de brandweerauto die hen voorafging en het tempo aangaf. Gevolgd door wat ik meende te herkennen als de Valkenburgse Harmonie en daarna "Laurentius" uit het naburige Voorschoten. Abraham vertelde me op dat moment allerlei wetenswaardigheden. Hoe hij aan de

voeten van zijn opa gezeten onderwezen werd in de dorpsgeschiedenis: "Neem de duimstok en meet de dikte van de muren van de kerktoren op". Glasbergen was toen bezig de fundamenten van de oude toren bloot te leggen. Maar daardoor weet ik niets meer over de lampionnenoptocht te vertellen. Het was een lange stoet, dat wel. Een aantal opgetogen jonge meisjes sprintten voorbij met vreemde schitterlichtjes in de mond, als lichtgevende avondkevertjes. De optocht was lang, dat wel. Maar echt donker was het niet, toen nog niet.

Om kwart over negen zou de avondtaptoe beginnen en we haastten ons naar het Castellumplein waar alle dingen in gereedheid waren gebracht. Bijvoorbeeld het podium, oorspronkelijk bedoeld tot zitplaats voor de "ouden van dagen" maar gelukkig ook gewild door de jongeren. Zo dus zaten we gezellig bijeen in afwachting van de dingen die komen zouden. Opzij en voor ons stonden de tenten. Niet zomaar in het wijde land neergezet zoals vroeger maar op een keurig schoongeveegd stenen plein. Anders van vorm dan in de grijze oudheid maar met vrijwel dezelfde intentie. Ter rechterzijde een grote tent met het uithangbord van een Amsterdamse brouwer en daarnevens wat meer bescheiden een soortgelijk onderkomen opgericht door een plaatselijk bouwbedrijf nakomelingen van de dorpstimmerman. Ter linkerzijde, maar buiten de lage muur waarmee het plein omgeven is, was eveneens een ruime tent geplaatst waarvan de exploitant mij echter onbekend gebleven is. Hetgeen niet aan hem of haar maar aan mijn beperkte uitzicht te wijten was. Naast onze ietwat verheven zitplaats was namelijk een soort container neergezet met verscheidene ingangen waarvan de bedoeling

zich liet raden. Een tafeltje met daarop een schaalte er voor onder het toeziend oog van een gezellig ogende dame. Aan mijn zijde lag een afvoerslang, terzijde aangekoppeld en uitmondend in de rioolput ter plekke. Handig bekeken. Af en toe zwol de slang op alsof de spanning in de container te hoog werd en aangezien het uiteinde ervan speelse bewegingen begon te maken rond de rioolput zagen we met enige zorg de toekomst tegemoet. Het viel mee, de lozing duurde niet lang genoeg.

De tent die voor de ingang van de kerk stond was uiteraard bedoeld voor de directie. De commandopost. De brug. Want even waande ik me weer op het dek van Hare Majesteits vliegdekschip Karel Doorman. Hoog boven en ver van mij de gezagvoerder omgeven door zijn trawanten. Af en toe een halfverstaanbare brul door de luidsprekers en laat maar komen op het platform! Toen hadden we het volste vertrouwen in de leiding. Zo ook nu. Op zeker moment marcheerde vanuit de duistere overzijde het reeds genoemde Laurentius het dek op. Ik telde vier grote witte toeters. Dames zowel als heren droegen een pet op de Russische wijze. Het door hen gedragen uniform was daarmee in overeenstemming: rood overheerste het donkerblauw met hier en daar een gele streep. De aanvoerder van het korps voerde een lange witte staf om daarmee de verrichtingen van zijn manschappen te dirigeren. Zonder daarbij de stem te verheffen. Hij stelde zich op in front van zijn korps en steunde daarbij op zijn staf. Ietwat voorovergebogen zodat iemand uit het publiek luidkeels blijk gaf van haar angst dat als de staf zou breken de man voorover zou vallen. Ietwat overdreven, immers met die wind bewoog het dek nauwelijks! Overigens was de ten gehore ge-

brachte muziek prachtig en voor zover ik kan beoordelen de daarbij ten uitvoer gebrachte exercitie niet slecht.

Bij mijn hieraan voorafgaande gang door het dorp was me opgefallen dat er een auto met aanhangwagen geparkeerd stond achter de kerk met een opschrift: "Harpe Davids". Nu kwam ik te weten dat deze op bijbelse gronden gekozen naam staat voor een inderdaad apart muziekkorps. Zij immers voerden in hun midden met zich een opvallend aantal vreemde muziekinstrumenten, geen harpen maar "marching-xylofoons". Niet dat ik ze als zodanig kende maar zo staan die apparaten op hun "home-page" te boek! Via internet te vinden. Maar ach, zij waren nog maar nauwelijks ten tonele getreden of er begonnen aarzelend enige regendruppeltjes te vallen! Met verwondering heb ik daarna de reacties van het Valkenburgse publiek gade geslagen. Dochter tegen moeder die nog geen enkel teken van ongerustheid had laten blijken: "Ma, zal ik u naar huis brengen?" Moeder keek om zich heen en zag dat her en der blijk gegeven werd van ontsteltenis. De druppeltjes die vielen waren te tellen op de vingers van een hand maar beroerden klaarblijkelijk de daarvoor overgevoelige schedels zodanig dat er langzaam maar zeker paniek begon te ontstaan. Als door brandnetels gestoken liet moeder zich haastig wegleiden. Haar voorbeeld werd gevolgd en zo werd de de productie van Harpe Davids tenslotte overstemd door de geluiden die het verontrustte publiek niet kon nalaten te maken. De rest van de avond bleef het rumoerig. Paraplu's werden tevoorschijn gehaald. De banken werden leger. Maar het "Melody Percussion Corps" bracht de show ongerept ten einde om plaats te maken voor de finalisten. Daarvan herinner ik me weinig meer afgekoeld als ik

werd door de langzaam doordringende regen. We bewonderden hun doorzettingsvermogen. Daarom kregen ze een extra applaus. Het was volgens mij de Drumfanfare TTH uit Hazerswoude maar ik zie in het programmaboekje dat die als eerste zouden optreden. Als dat inderdaad zo is gegaan zult u mijn verslag moeten aanpassen. Ik laat dat graag aan u over. Nat en koud maar toch plezierig voldaan haastte ik me naar huis om op verhaal te komen.

De volgende morgen liet de hemel niets te raden over. Regen was over ons beschikt. Dus hulde ik me in mijn lange donkerblauwe garbardineregengas die mij al een jaar of dertig gediend heeft, trok de zwartlederen klompen aan die thans gangbaar zijn in bepaalde kringen en trachtte mij zo onopvallend mogelijk tussen het paardenvolk te bewegen. Hoewel het Marktveld daarvoor niet meer beschikbaar is en ook de kerk de begraafplaats niet meer verhuurt was een ongekend grote hoeveelheid paarden rond de kerk bijeen gebracht. Het leek wel of oude tijden tot leven kwamen. Ik maakte foto's van een kraal waarin een getal zeer kleine paarden bijeengedreven waren die mistroostig naar de met stro bedekte grond stonden. Gelaten lieten ze de gestage regen over zich heen komen. Met een massaal beroep op ons medelijden. Maar kraai noch kind aaide de natte haren. Wij toch waren gekomen om ons te amuseren! Ik maakte foto's, maar die zouden toch mislukt zijn. Ook al had het rolletje in het toestel goed gezeten.

Ik dacht ook een foto te maken van een tweetal in gesprek zijnde paardenhandelaren. Daartoe vroeg ik zelfs hun toestemming. Van achteren had ik hen stiekem genomen. De één een stevige man met een lange sigaar in de mond De ander mager als een lat, een brutale

kop, een typische Rijnsburger zoals die op oude prenten van dat dorp te vinden zijn. Twee silhouetten, de opkomende zon in de rug, de gezichten naar elkaar toegewend. Ze voldeden half onwillig aan mijn verzoek even stil te staan maar de sprekende gezichten bevroren tot maskers. Eén van beide foto's zou vast de eerste prijs gekregen hebben. Als het filmrolletje niet dwarsgelegen had.

Gedurende al die tijd hield ik mijn oude zwarte herenparaplu opgebold onder de arm. Paardenhandelaren immers zijn wars van dat soort onnatuurlijke dingen. "Van regen gaat je haar groeien!" kreeg je vroeger te horen. Paraplu's waren voor vrouwen en mietjes. Tegenwoordig is het een soort statusbepaler. Hoe groter de paraplu is hoe groter de benodigde ruimte die de drager voor zich kan afdwingen. Daarvoor zijn de scherpe uiteinden van de ballijnen. Daarom ook zie je tegenwoordig veel meer mannen met regenschermen lopen in allerlei kleuren. Want zwart is uit de mode. Hoewel, de voorzitter van het marktcomité is niet slechts een man van allure ook zijn grote zwarte paraplu was daarmee geheel in overeenstemming. Ongetwijfeld een nazaat van Cornelis die na een leven van dienstbaarheid het huis naast (ten westen van) het Wapen van Valkenburg bewoonde. Daarin woonde in 1832 namelijk een zekere Jan van der Nagel met acht gezinsleden. Onze Jan, het scherm hooggeheven kwam in keurig zwart pak en met de traditionele bloem getooid het Castellumplein opwandelen. Gevolgd door de andere leden van dit college en een man omhuld met een lichte regenjas, de blote grijze haren blootgesteld aan de weersinvloeden van de dag, ietwat terzijde alsof hij niet wilde opvallen. Het was tien uur en we waren op het plein verzameld om de toespraak van de burgemeester aan te

horen. Het gezelschap besteeg de reeds eerder genoemde tent en verborg zich achter een spandoek waarmee de grootste sponsor van de markt met name genoemd en aldus vereerd werd. Alles dat daar in die tent boven de heup geschiedde bleef voor ons onzichtbaar. Het spandoek werd even opgetild, de man met de grijze haren stapte naar voren, trok demonstratief zijn lichtgekleurde overjas uit en ontpopte zich als onze burgervader. Compleet met ambtsketen geheel volgens de traditie. Aangezien de luidsprekers aan mijn zijde van het Castellumplein niet geheel goed functioneerden kon ik zijn toespraak nauwelijks volgen, dat wat ik hoorde deed me goed.

Daarna was de kust vrij en konden we gaan en staan waar we wilden. Dus wandelde ik over dat gedeelte van de markt waarmee de Broekweg bekraamt was. U ziet dat ik hardnekkig het woord markt schrijf zoals het geschreven behoort te worden. Immers, zelfs in de oudste geschriften schreef men nog "Paerdemerct". Toen schreven de weinigen die dat konden zoals er werd gesproken. Niet beïnvloed door "groene boekjes". We moeten ervoor waken dat het echte Valkenburgs niet onder invloed van het Katwijks of het dialect van de Rijnsburgers wordt meegesleurd! Uiteindelijk hebben wij de oudste papieren, toch!

Trijntje en Willem bemanden de kraam waarin de belangen van Roemenië werden behartigd. "Jan heeft wat tegen loten!" beschermde Trijntje me tegen Willem die me een lot probeerde te verkopen. De uitspraak spookte nog lang door mijn hoofd. Ze had gelijk maar een etiket is zo definitief. Ik heb ook wat tegen het ongebreideld gebruik van alcoholische dranken. Maar zeg nu zelf: wat

zou de Trom zijn zonder bier? Welk hol geluid zou daarvan het resultaat zijn? Gelukkig waren de muzikliefhebbers in grote getale toegestroomd. Voor mij was er geen plaats meer. Een dichte haag van ware kenners trachtte naar binnen te komen maar kwam niet veel verder dan de drempel. Buiten stroomde de regen gestaag. Binnen was het droog. Of niet soms?

Voor de ingang tot de Algemene Begraafplaats stond een grote gesloten vrachtauto. Daarin ronkte onafgebroken een aggregaat dat de energie verzorgde voor de kermis die op het Dorpsplein was ondergebracht. Er was weinig bezoek op dat moment. De juffrouw die het prijsschieten regelde veerde even maar liet alle hoop op klandizie varen toen ze mij zag komen. Te oud! Geweren genoeg maar klanten? Een paar jongetjes holden van de ene speelautomaat naar de andere. Drukten op wat knoppen en bewogen hendeltjes. Veel geld verdween er niet in, nog minder kwam er uit.

Er was zelfs een draaimolen, een reusachtig draaiend wiel waarmee in dolle vaart gevulde zitplaatsen ten hemel werden geslingerd. Voor wie daarvoor wilde betalen. De meerderheid keerde heelhuids terug op aarde, begreep ik. Mij viel het meest op de tent met kaneelstokken. Een grote en hoge open etalage waarin allerlei lekkers werd uitgesteld. En weer wreekt zich de mislukte poging daarvan een foto te maken. Ik had verwacht aan de hand daarvan een nauwkeurige beschrijving te kunnen geven van al het snoepgoed dat er aangeboden werd. Nu moet ik dat doen uit 't hoofd. Dus herinner ik me alleen nog maar de veelkleurige kaneelstokken en soortgelijke toortsachtigen die daar, naar het mij voorkwam, niet zozeer stonden

om de snoeplust op te wekken maar meer als tentoonstelling van historische suikerwaren. En de bewaker van al dat moois torende daar achter met een gezicht van: "Niet aan komen!" en "Is het geen plaatje!" Alsof hijzelf en zijn galerij één waren. Het weerhield mij ervan hem aan te spreken en een mogelijk eeuwenoude kaneelstok te kopen.

Toen hun tijd gekomen was verdwenen de wolken en kon de zon haar aangezicht doen glanzen over het Castellumplein. Dat was op donderdag. Bovenop de hoogste bank voor de ouderen gezeten wachtte ik op de dingen die komen zouden om twaalf uur: Het dozen stapelen. Er gebeurde niets en na enige tijd begreep ik dat deze vreemde wedstrijd niet gehouden zou worden. Natte dozen laten zich moeilijk stapelen. In plaats daarvan verschenen er een aantal vrijwillige medewerkers die met allerlei technische hulpmiddelen voorbereidingen troffen voor het volgende uur. Het tobbe dansen. Een loodzwaar pakket van opgevouwen zeildoek werd met een heftruck gedeponerd op een uitgekende plaats, daar uitgerold en opgeblazen met een luchtpomp tot een dubbele loopbaan. Nee, niet met een fietspomp maar zo'n ding met een motor. Met een fietspomp zou het veel te lang duren, toch? Trouwens, dan moet je een ventieltje gebruiken. Zonder dat werkt de fietspomp niet.

Benieuwd hoe er met een tobbe geroetsjt zou worden keken we toe. Van lieverlede waren er toeschouwers toegestroomd. Zeker, er was ook een opblaasbaar waterreservoir uitgerold en door de brandweer gevuld maar daarmee was iets mis. Zo te zien. Dus geen waterballet maar wat dan wel. Dat werd vanuit de commandopost verteld. Om

kort te gaan: de roetsjbaan werd gebruikt als krachtproef. Het werd door de spelleider voorgedaan. Als een "bungeejumper" met een elastisch koord vastgehaakt aan het begin van de baan probeerde hij om zo ver mogelijk te lopen of te reiken. Iedereen begreep al gauw dat een zwaargewicht de meeste kansen zou hebben. Bovendien worden de benen van dergelijke lieden dagelijks geoefend om een uitzonderlijk gewicht te torsen en voort te bewegen. Als er gewed zou worden zou ik wel weten op wie. Eerst was er weinig animo. Herhaaldelijk werd een ieder opgeroepen. Zozeer zelfs dat ik een kort moment overwoog te gaan. Er werd geen leeftijdsgrens gesteld. Maar gelukkig wist ik me te beheersen. Naast me zat naar ik meen Martien de Haan. Ook hij aarzelde lange tijd. Bij hem wordt immers geen overbodig gewicht gevonden. En zoals hij omringd door zijn familie gezeten was, wat valt er dan nog te winnen? Maar toen een jong meisje uit zijn gevolg zich opgaf moest hij wel. En zo werd de lijst van gegadigden toch nog redelijk vol.

Over de wedstrijd zelf kan ik kort zijn. Niet helemaal werd mij duidelijk wat de bedoeling was. Ik dacht dat getracht moest worden om het elastische snoer zo ver mogelijk uit te lopen, daar een voorwerp neer te leggen en vervolgens beheerst de terugtocht te aanvaarden. Dat laatste daar ging het om en slechts weinigen slaagden daarin. De meesten, in een woeste poging het verst te komen, werden op smadelijke wijze hals over kop terug geworpen. Zelfs Jan van den Berg junior wist slechts enkele seconden staande te blijven en moest ruggelings terug waggelen. De grootste prestatie leverde het jonge meisje dat licht van gewicht de strijd aandurfde en nog heel ver wist

te komen ook. Om vervolgens als een dartele vlinder terug te vliegen.

De torenklok liet drie slagen horen en ik haastte me naar de Tienmeilaan waar een gebeurtenis van gans andere orde werd voorbereid. Op een stukje grasland, braak gelegen sinds de "opgraving" van 1997, was een racebaan uitgezet met behulp van strobalen. Dat alles om de jongste generatie in de gelegenheid te stellen alvast een kinderbrofiets of een skelter met echte motor te beproeven. Het nut daarvan is buiten kijf. Het merendeel van onze kinderen is immers gedoemd zich vroeg of laat met een motorvoertuig te verplaatsen. Het "gas geven" kan niet jong genoeg beoefent worden. Voor ons ouderen heeft zoiets geen zin. Hoewel? Wat denken jullie van een rolatorwedstrijd volgend jaar? Al of niet voorzien van een mortje en terreinbanden.

Te gast op de gastenmiddag.

Willem is hervormd en Valkenburger. Samen zwommen we in het zwembad van Katwijk. Zoals zo vaak op woensdagmorgen. Al ploeterend maakte ik hem deelgenoot van mijn verontrusting: "Vanmiddag ben ik uitgenodigd op de gastenmiddag, kan dat zo maar?" De gastenmiddag is bedoeld voor de bejaarden en een mens moet er aan wennen om daartoe gerekend te worden. Bovendien ben ik gereformeerd en de gastenmiddag wordt georganiseerd door de Hervormde Vrouwen Dienst. En om vragen te voorkomen: Nee, we zijn niet echt samen op weg. Maar Willem zag geen enkel probleem. "Weet je wat, ik vertel het mijn vrouw, die zit in de commissie!" Ietwat gerustgesteld verliet ik het Aqua gebeuren.

Een onrustig gemoed laat zich niet zo maar geruststellen. Dat bleek toen het uur naderde waarop ik verwacht werd en me ernstig afvroeg of het niet beter zou zijn om eerst naar de kapper te gaan. Vervolgens bij de keuze van de kleding. "Zal ik mijn zondagse pak aantrekken?" Toen ik tenslotte mijn haren had gekamd en de juiste kleren aangetrokken was de tijd gekomen. Buiten was het heerlijk koel zodat de zweetdruppeltjes die zich op mijn voorhoofd hadden gevormd in het niets verdwenen. De hoog gelegen achteringang van de hervormde kerk is te bereiken vanaf de Kruisweg gaande over de zuid-westelijke muur van het Romeinse Castellum en een omhoog voerend straatje.

In de voorhof waren de vele hulpmiddelen van de bezoekers tijdelijk geparkeerd, rolators, rolstoelen en dergelijke, tientallen zo te

zien. Daarna kwam de ruimte waarin een soort bar als blikvanger stond opgesteld waarachter en naast een tweetal dames mijn komst gadesloegen. "Wat vinden we dat leuk dat u toch gekomen bent! Moedig hoor!" werd mijn beschroomde binnenkomst aangemoedigd. Willem had zijn belofte kennelijk waargemaakt. U begrijpt dat ik me meteen thuis voelde. Als na een lange afwezigheid.

Mijn nieuwverworven thuisgevoel dreigde echter weg te spoelen als bagger voor de brandspuit toen ik de mij niet onbekende vergaderzaal in liep. De lange smalle bakstenen ruimte was rondom bezet met gasten. Twee rijen links, twee rijen rechts. Lange rijen gezichten, hier en daar dat van een man. Weinig bekenden, zo te zien. Rechts zat hij die me uitgenodigd had, half terzijde gekeerd. Het hoofd diep over de tafel gebogen. Naast hem was nog een plaats open die echter bezet gehouden werd door een geel plastic tasje met inhoud, een balpen en een kubusvormig blok notitieblaadjes. Daar mocht ik zitten. "Die spullen zijn voor jou!" Alle aanwezigen waren daarvan reeds voorzien. We werden verwend met een kopje thee of koffie en koek. Op tafel stond een vriendelijk bloemetje en er lag voor iedereen een programma.

De gastenmiddag werd geopend met een welkomswoord, uiteraard, maar ik weet echt niet meer wie het uitsprak. Noch welke woorden daarvan het memoreren waardig zijn. Het zou dominee Brunt geweest kunnen zijn want ik herinner me dat hij iets vertelde over de afbeelding op de omslag van het programma. Hij had zich beijvert een aantal daarvan te kleuren. Opdat herkenning van het afgebeelde mogelijk zou zijn. De slagzin was duidelijk te lezen: "Zij die heim-

wee hebben komen thuis"! De afbeelding van dat thuis was inderdaad erg vaag. En ja ik begon me thuis te voelen maar zonder voorafgaand heimwee! We zongen een oude beproefde psalm "God heb ik lief want die getrouwe Heer" (wij zongen vroeger "getrouwde heer"), er werd gebeden (door Brunt dat herinner ik me nu duidelijk) en we zongen nog een lied (Als g'in nood gezeten). Die liederen heel stemmig begeleid op een heus harmonium door de koster dienden ter inleiding van een Bijbellezing. Dat was het oud en overbekende verhaal van "Daniël in de leeuwenkuil", beperkt echter tot het gedeelte waarin hij door zijn belagers beproefd, gedwongen wordt partij te kiezen. Ik zou dat al lang vergeten zijn ware het niet dat de lezing, alsmede zelfs een deel van de uitleg daarover, in het programma staat. Dominee Brunt weet hoe zwak wij zijn en hoe klein ons vermogen tot (het) onthouden. De meditatie werd besloten met een lied van Johannes de Heer "Vol verwachting blijf ik uitzien" en aangevuld met een gedicht "Je bent onderweg!" voorgedragen door Leni die daarmee afscheid nam van haar werk voor de bejaarden.

Nadat we aldus met (ik zonder) heimwee meegekeken hadden door het "open venster naar Jeruzalem" was de tijd gekomen voor het meer aards gerichte deel van de middag. Ons oog richtte zich op zij die zich voorstelde als medewerkster van dat wat vroeger de Thuiswinkel maar tegenwoordig Welzorg heet. Een modieus geklede dame in lange zwarte jurk voorzien van allerhande stemmige versiersels die daarenboven één bonk zelfverzekerdheid uitstraalde. Zonder enige terughoudendheid vertelde ze over diverse attributen die het ons ouderen mogelijk moeten maken mee te blijven doen. Of het

thuisblijven aantrekkelijker maken. Daaronder waren diverse wielvoertuigen maar ook eenvoudige voorwerpen die het eten en drinken maar ook de ontlasting vergemakkelijken. Allemaal technisch gedoe dat aanleiding gaf tot menige vrolijke opmerkingen die zeer ad rem door de winkelierster werden gepareerd. Daarbij geassisteerd door haar trouwe dienstmaagd Aagje.

Een pauze gaf gelegenheid om nogmaals iets koels te drinken en wat meer aandacht aan elkaar te geven. Mijn gastheer begon wat rond te lopen en met deze en gene een praatje maken. Ik volgde zijn voorbeeld en groette enkele mij bekende personen. Buurman Ooms en zijn echtgenote en de overbuurman over wiens naam ik altijd weer enige tijd moet nadenken. Padmos? Nee dat was onze vorige gereformeerde predikant. Vervolgens gaan er wat belletjes rinkelen en dan na verloop van enige tijd komt het antwoord: Postmus! Bij het ouder worden kom je er achter dat het herkenningproces een soort zoekprogramma is op een harde schijf. Geerlings was inmiddels met dominee Brunt in gesprek geraakt, zij stonden met de rug naar mij toegekeerd. Ik zie ze nog staan en dat is toch al bijna twee weken geleden! Als uit het zelfde hout gesneden! Hetgeen beide heren als een bewijs van respect mijnerzijds mogen beschouwen.

De daarop volgende maaltijd stelde mij in de gelegenheid het brood met de mij omringende hervormden te delen. Hoewel de daartoe geëigende woorden niet waren uitgesproken hingen die als het ware in de lucht. We voorzagen een tweetal groetenkaartjes van een handtekening en werden verwend met naar wens erwtensoep of groentesoep. Die laatste wat minder rigoureuze soep was meer in

trek bij de dames want mij viel zelfs de eer te beurt een tweede kopje snert naar binnen te mogen werken. Het hielp de warme gevoelens in mijn lijf nog lange tijd te blijven koesteren. En ach, wie kan het schelen wat er daarna komt!

Ratelen op de Apothekersdijk.

Wie kent niet het Leidse Volkshuis op de Apothekersdijk? Ik dus. Maar daarin is op zondag 14 december 2003 verandering gekomen. Het imposante bouwwerk van rode bakstenen staat er al sinds 1899 maar was me nooit opgevallen. Nu weet ik ook dat de godsdienstlerares Emilie Charlotte Knappert (1860-1952) nauw betrokken was bij de oprichting van het huis en er als eerste directrice het bewind voerde. Het gebouw was bedoeld als opvang van de honderden vrouwen die door een grote brand in een katoenfabriek ter stede werkloos waren geworden. Emilie maakte er een maatschappelijk cultureel instituut van. Dat was honderd jaar geleden. “Mijn maatschappelijk werk heeft mij tot socialist gemaakt” vermeldt een citaat namens haar op het “wereldwijde web”. In 1915 vertrok ze naar Amsterdam.

De Valkenburger Piet Geerlings is dik in de negentig en zou het liefst met zijn oude herenfiets naar Leiden rijden om daar de bijeenkomsten in het Volkshuis te bezoeken. Ware het niet dat hij wat moeite begint te krijgen met het opstappen. Zijn rijwiel staat klaar in de gang van zijn huis. Maar probeer eens je heen over zo’n hoog lederen zadel heen te zwaaien! Daarom vroeg hij mij om met hem mee te gaan naar het kerstfeest in het Volkshuis. Mijn superkleine Volkswagentje zou vast nog wel een plekje kunnen vinden om daar die middag te staan. Dacht hij.

Piet’s wortels liggen in de stad Leiden. Sinds 1926 was hij lid van de Arbeiders Jeugd Centrale afdeling Leiden, in 1928 werd hij pen-

ningmeester. Ze organiseerden wandeltochten, kampeerden in de duinen bij Katwijk en organiseerden ontwikkelingscursussen met medewerking van studenten. Ook in het Leidse Volkshuis op de Apothekersdijk. In de geest van Knappert: bijscholing en bewustwording van het gewone volk van Leiden.

Piet zag op de dijk overal plekjes waar mijn auto zou kunnen staan. Inderdaad was er plaats genoeg, maar overal dreigde de wrekende

hand van de Leidse overheid het parkeren te zullen bestraffen. Gelukkig, aan de overkant van het water en via de Kippenbrug te bereiken, was er nog een kleine ruimte beschikbaar. Tegen forse betaling uiteraard en dat zelfs op zondag.

In het Volkshuis was het warm en gezellig. De zaal was nog niet toegankelijk maar in de foyer konden we wachten tot het zover was. Ik had geen enkel vermoeden hoe een kerstfeest in zo'n van oudsher sociaal bolwerk gevierd zou worden, mogelijk zou er gedanst worden. Of zelfs gehost! Piet had daarover niets verteld. En ik had geen vragen gesteld. Daarom toonde ik me verrast in dat wachvertrek een zestal Valkenburgers aan te treffen. De vier mannen in keurige zwarte zondagse pakken gekleed. De vrouwen niet minder stemmig. Leden van Valkenburg's Harmonie die tezamen een ensemble vormen om met hun instrumenten de kerstzang te begeleiden. Ik was blij verrast en kon gerust zijn. Gedanst zou er niet worden.

Het theater, de ruimte, die me deed denken aan een schouwburg van bescheiden afmetingen, was goed gevuld met om en nabij zestig mensen, eerlijk grijze koppetjes en voornamelijk vrouwen. Mogelijk om het geringe getal mannen toch nog enige inbreng te geven zijn zij belast met de leiding en het toezicht houden terwijl behulpzame dames uitblinken in de verzorging van de inwendige mens. Kortom, Werkgemeenschap de Ratel is een club van wijs geworden lieden. Denk ik.

Het Kerst-Midwinterfeestprogramma van die zondag bood nog meer verrassingen. Kathleen van der Weerd zou verhalen vertellen daarbij muzikaal begeleid door Jeroen Schipper. Nou ja, verrassing. Die naam zei me niks natuurlijk. Totdat ze ineens in levende lijve naast me stond en het langzaam tot me doordrong dat zij het was die reeds geruime tijd met man en dochters een restdeel van de voorvaderlijke plaats van de familie Van Egmond op de Broekweg bewoont. Later bleek zelfs dat Jeroen haar schoonzoon is. Een Leids podium min of meer vol Valkenburgers! Het kon niet meer stuk!

Tijdens het openingswoord van de voorzitter, die zijn woorden traditiegetrouw aankondigde met een ratel, bleek dat de vereniging vijftig jaar bestond en werd het eerste lied aangekondigd "Komt allen tezamen". Zoals van hen verwacht mocht worden leidde het Valkenburgs ensemble op voortreffelijke wijze de samenzang. Mijn overigens in dat opzicht onge oefende oor kon geen enkele afwijking constateren. Noch ter rechter- noch ter linkerzijde. Kortom, in volmaakte harmonie werden we uitgenodigd om mee te op de weg naar Bethlehem. Niet jubelend van vreugde waartoe de dichter ons wil verleiden, wij Hollanders treden liever "statig door de poort" (ps. 100). En daar is niks mis mee, toch?

Kathleen betrad in alle eenvoud het podium. Zonder glitter of glamour. Zij voerde, met woord en gebaar ons een geheel andere wereld binnen. Die van het wereldse sprookje. Een oeroud thema: stiefmoeder verwend eigen dochter en laat ongewenste dochter van haar man het vuile werk doen. "Aha", dacht ik, "Assepoester! Straks komt de prins met het glazen muiltje". Maar nee, dit arme kind werd

het bos ingejaagd om hout te sprokkelen. Niet omdat daaraan behoefte was maar opdat het wicht daar zou sterven van de kou. Opgeruimd staat netjes. Het meisje wordt door een ijzig briesende grootvader vorst halfdood gevroren op de proef gesteld, slaagt ternauwernood maar keert gehuld in een witte bontjas rijkbeladen huiswaarts. Het vervolg laat zich raden, althans voor hen die bereid zijn een gruwelijk einde voor de boze stiefmoeder en haar hebzuchtige dochter te aanvaarden. Dat Kathleen haar verhaal goed aan de man bracht blijkt wel hieruit dat ik, nu bijna een maand na dato, het verhaal nog kan beschrijven! En ook het publiek, zoals reeds gezegd merendeels vrouwen, liet dat door handgeklap duidelijk blijken.

Er is nog veel meer te vertellen over die zondagmiddag in het Leidse Volkshuis. Er was een pauze waarin Piet en ik bijna over het hoofd gezien werden door de bedienende dames. Het smoesje was dat wij wat apart zaten maar je weet het nooit zeker met die zelfbewuste vrouwen van tegenwoordig!

Kathleen vertelde nog meer verhalen die ooit ontstaan zijn in het verre Rusland. Of daaromtrent. Daarbij muzikaal begeleid door haar schoonzoon op de piano en met de gitaar. Jeroen schuwde het zelfs niet vocaal geluiden voort te brengen. Het janken van de boze wolf bijvoorbeeld is me bijgebleven. Maar ook zijn succesnummer waarmee hij de aanwezigen verleidde tot het zingen van een vrolijke melodie. Eerlijk gezegd, hoewel ik toch op enige koorervaring kan bogen, ik zag geen kans echt mee te zingen. Maar de Ratelaars hadden geen enkele moeite met de melodie! Volmondig zong het koor: Tra lala, la lala! Zeker, de tekst was niet moeilijk maar ik ver-

baasde me zeer over hun zangkwaliteiten en ook Jeroen kon niet nalaten daarvan te gewagen. "Ik ben muzikleraar en zou willen dat mijn leerlingen zo vlot zo'n melodie zouden oppakken!" prees hij hen. Terecht.

Het ensemble ondersteunde ons conform het programma nog bij het zingen van "Nu zijt wellecome", "Er is een roos ontloken" en het "Stille nacht, heilige nacht" en blies tussendoor nog iets van eigen bodem.

Het Kerst- Midwinterfeest werd besloten met het binnendragen van het Licht. Gesymboliseerd in de vorm van tien kandelaren met kaarsen die door evenzoveel dames binnengedragen en voor het podium opgesteld werden. Staande zongen we daarna het "Ere zij God". Daarbij in volle glorie begeleid door het ensemble van de Valkenburgse Harmonie.

Aprilwandeling.

Het zou me niets verwonderen als Piet de oudste man van Valkenburg is. Wordt hem nog wat tijd gegund, dan zeker. Hij woont in een bejaardenhuisje in de Wei en om en nabij vijf jaren jonger dan honderd. Sinds enkele tijd kon hij zijn huis niet meer verlaten. Iets van slijmbeursontsteking aan de heup. De huisarts bezocht hem en liet pillen bezorgen. Het moet zijn tijd hebben.

Piet is de makkelijkste niet. Een eigenheimer zogezegd. Ooit is er een zorgdame bij hem over de vloer geweest. Ze rookte en bestond het zelfs om met de stalen pijp van de stofzuiger de plinten te bewerken. Krassen waren het gevolg. Zo ga je niet om met eerlijk hout. Nee toch! Sindsdien waren zorgdames taboe. Maar ook dat is alweer een gepasseerd station. Tegenwoordig moet hij wel. En eigenlijk bevalt het hem best. Zo is er nog wel meer over hem te vertellen. Waarom zou ik dat doen?

Nu zijn er geen plinten meer te zien. Dat zit zo. Piet heeft veel gelezen, kranten, tijdschriften en boeken. Aangezien al dat materiaal de moeite waard is nog eens gelezen te worden heeft hij veel ervan bewaard. Eerst op zolder. Daarna een stapeltje knipsels op de onderste traptrede. Maar omdat het hem te zwaar viel die trap te bestijgen schoof het pakje op naar de bovenste trede. Tenslotte lagen alle treden vol papierstapeltjes. Min of meer gesorteerd. Los of in dozen. Maar ook op de huiskamertafel. En op de vensterbanken. En op de stoelen. En in de kasten voorzover ik die kon zien. En op de

vloer. En op de keukentafel. Ook het aanrecht lag vol. De vloer in de hal. De slaapkamer. Alles vol met hoopjes en stapels papier.

Piet heeft nu een hoofd vol kennis en een huis vol kennismateriaal. Zijn geest wil alles nog ordenen als voorheen maar het lichaam wil niet meer. Onafhankelijkheid heeft zijn prijs. Wie hem wil bezoeken doet er goed aan geduld te hebben. Vooraf telefoneren heeft weinig zin. Die hoort hij niet altijd. De voordeurbel trouwens ook niet. Tik dan op het keukenraam. Overtuig u ervan dat u gehoord wordt. Daar ergens zit hij in de enige stoel die nog leeg is. Het duurt daarna enige tijd tot de voordeur open gaat. Gun hem die luttele minuten.

Er was niets afgesproken. Na een vroege duinwandeling en een middagslaapje dacht ik me fit genoeg voor een bezoek. Hij was thuis maar zat niet op zijn gewone plaatsje in de keuken. Door het keukenraam en de openstaande tussendeur kon ik hem nog net zien zitten in de voorkamer. Diep gebogen over de antieke schrijfmachine die naar ik dacht daar alleen maar stond te staan. Ik tikte met een sleutel op het glas. Hij hoorde het en veerde omhoog. Ietwat geschrokken. Gestoord? Geduldig wachtte ik tot de voordeur opening. Hij ging me voor, was ik welkom? Nou ja, mits! De brief moest eerst afgemaakt worden, nog een enkele zin worden getypt.

Halverwege de hal keerde hij zich om. "Jan, alles zit me, niet tot hier!" Hij hield zijn hand ter hoogte van zijn mond om daarmee aan te duiden dat hem het water niet slechts tot de lippen gestegen was. "Maar tot hier!" sloeg hij vervolgens op het bovenste topje van zijn

met lange witte haren omgeven hoofd. Zonder nog wat te zeggen nam hij zijn oorspronkelijke plaats weer in en begon te typen. Letter voor letter, vinger voor vinger. Ik zocht me de enige lege stoel en staarde voor me heen. Zonder een woord te zeggen. Gelijk de vrienden van Job stilzwijgend gezeten waren. Maar voor hen stond de tijd stil, had geen enkele betekenis. Zij waren zij en ik was ik! En in plaats van diepgravende overwegingen kwamen er bij mij slechts simpele gedachten boven. Ik moest het gekochte vlees nog braden. Dat vergt met sudderen minstens twee uur. Daarvoor was het nu al te laat. Er stond witlof op het menu met aardappelen. Zal ik de drie ingevroren slavinken maar opdienen? Maar ik had ze ingevroren omdat ik niet precies wist hoe die te braden. Dat nam niet veel tijd, dat wist ik wel. Dan zou het eten op tijd klaar zijn! Ik zocht in de kamer naar een klok die het juiste uur aan zou geven. Vergeefs. Ook de nabije torenklok deed zich niet horen. Ik dacht na hoe de slavinken te braden. En bekeek de her en der staande planten. Tussen de stapels lectuur. Ze waren me niet eerder opgevallen.

"Het is pas vier uur!" hielp Piet me uit de droom toen de brief uiteindelijk klaar was en ontvouwde wilde plannen. "Dan lopen we samen naar de supermarkt. Doen de brief op de post. En ik heb geld nodig." Ik toonde weinig enthousiasme. Trachtte hem voorzichtig ervan te overtuigen dat de voorgenomen wandeling mij teveel zou kunnen worden. Ik ben ook niet meer zo piep! Om eerlijk te zijn, iedere oudere heeft wel een aantal gebreken paraat om aan te tonen dat hem niet altijd alles mogelijk is! Het mij ter beschikking staande arsenaal overtuigde hem echter pas nadat ik hem de toezegging gedaan had de brief te zullen posten, alvast een proefwandeling met

hem rond zijn huis te maken en de volgende dag om 13.00 uur met hem naar de supermarkt te gaan.

De voorproefwandeling benam mij veel euvele moed. Mijn bedoeling was enkele tientallen meters voor het huis heen en weer te lopen. Maar eenmaal op de been was Piet niet meer te houden. De zon scheen. Er was geen wind. Wat zou hem weerhouden? We liepen de Wei uit. Langs het voorraam van de oude heer Bol die staande vanuit zijn voorkamer de levenstekenen van zijn tien jaar oudere buurtgenoot gadesloeg. "Die komt zijn huis niet meer uit!" klonk het naast me. Concludeer daaruit niet dat wij gearmd liepen. Dan had ik hem misschien nog kunnen intomen. Nu maakte hij de dienst uit! We liepen achter langs de Flat. Werden door tientallen lui in hun ligstoelen gelegen bewoners bekeken. Je hoorde ze denken! Piet liep onverdroten voort en bekeek alles wat voor zijn voeten kwam met de ogen die hem eigen zijn. Zonder bril. Een tegel die los ligt wekt zijn verontwaardiging op. Een gat in het wegdek eveneens. We kwamen bij het eerste bruggetje. De daaronder in een stalen netwerk gevangen natuurstenen zijn inderdaad een sierlijke oeverversterking maar deed hem verontwaardigd briesen. Slecht onderhoud! Want de gemeente kan weinig goed doen, bij hem. Toen ik erop wees dat jeugdige vanden kennelijk kans gezien hadden het stalen raamwerk open te breken en een gedeelte van de stenen los te peuteren en in de sloot te werpen veranderde dat weinig aan zijn opinie.

Een oude dame in een rolstoel met motor kwam achterop gereden, we moesten ruimte maken om haar te laten passeren. Haar begeleid-

ster die probeerde haar rennend bij te houden hijgde verontwaardigd tijdens het passeren: "Levensgevaarlijk!" Tot mijn verbazing bedoelde ze niet de hoge snelheid waartoe ze gedwongen werd maar de schoenen van Piet. "Levensgevaarlijk die schoenen!" verduidelijkte ze verontwaardigd nog enkele keren nadrukkelijk en wees in het voorbijgaan naar de voeten van mijn gezelschap. Die waren nog immer gehuld in de drie maten te grote pantoffels waarmee hij zich binnenshuis pleegt te verplaatsen. Het was me niet opgevallen. Overigens trok Piet zich weinig van haar aan. Zijn voeten stonden stevig op de grond en daar waar ik hem probeerde rechtsaf te laten gaan wou hij steeds rechtdoor. Het werd dan ook een langdurige rondwandeling.

Structuurvisie.

Als het over politiek gaat denk ik meestal: "Ze zoeken het maar uit!" en blijf lekker thuis. Daarin sta ik niet alleen, vrees ik en hoop dat u mijn voorbeeld niet zult volgen. Maar deze door de gemeente georganiseerde bijeenkomst wilde ik persé bijwonen. Zeker, het was slecht weer. Het regende, er waren harde windvlagen en tegen acht uur 's avonds was het toen nog steeds pikdonker. Het verbaasde me dan ook niets dat een groot deel der bewoners van de Lotsystraat binnenshuis bleef. Gezellig achter de TV, of uitgestrekt op de divan, of achter de computer bezig met een spelletje. Dat alles kon ik met eigen ogen bekijken, er zijn er nogal wat die niet bang zijn om vanaf de straat gezien te worden. Ook in de Trom, het domein van de Harmonie, ging alles zijn gewone gang, zo te horen.

Dat waren mijn eerste indrukken op weg in weer en wind naar het Dorpshuis dat alweer enige tijd geleden is uitgebouwd tot het Sport en Recreatiecentrum de Terp. Daar zou de inspraakavond gehouden worden over de structuurvisie van de gemeente Valkenburg. Op 14 januari 2004. De plaats van samenkomst is gelegen kort nabij de linker poort van het Romeinse Castellum, de porta sinistra, die ooit doorgang was tot de wijk der Catten.

Die structuurvisie der gemeente is beknopt weergegeven in een folder, een staaltje van moderne kunstdruk, glanzend in volle kleuren met foto's en kaart en vooraf huis aan huis bezorgd. Heel mooi maar een der oudste bewoners van ons dorp noemde het "dat ding met die kleinen lettertjes!" en bezag de kaart alsof het de nieuwste

foto van Mars was. Veel oudjes waren er dan ook niet, die avond. Des te meer viel het me op dat de zaal desondanks geheel gevuld was met voornamelijk veertigplussers, onder hen waren veel mannen. En, hoewel ik al sinds 1967 in dit dorp woon, slechts weinigen kwamen me bekend voor. Een nieuwe generatie dient zich aan. En zo moet het ook.

De burgemeester liet niet na, bij zijn welkomswoord en later, te benadrukken dat ons dorp door velen begeerd wordt. Zijn we daar gelukkig mee? Nee dus. We willen onze eigen Broek ophalen. Zelf de dienst uitmaken. Vandaar dat plan voor de toekomst, die structuurvisie. Vandaar ook die andere kijk op ons dorp, de kaart van Valkenburg zoals hij eigenlijk is. Niet zoals wij die ervaren: een door de rivier en autosnelweg begrensde smalle strook huizen. Want groot Valkenburg is meer! Omdat die nieuwe kaart van Valkenburg door vele ouderen niet begrepen wordt zij het mij vergund daarop enige toelichting te geven en dat aan de hand van het hierbij afgebeelde kaartje. Het bovenlichaam is, zoals u ziet weggelaten, dat is het terrein dat we in 1619 kwijt raakten aan de beide Katwijken. Aan de onderzijde zijn beide benen verdwenen, eerst aan Voorshoten later Leiden. De buik grenst aan Wassenaar, vandaar stijgen tegenwoordig de marinevliegtuigen hemelwaarts. Het achterste, ten slotte, is gevormd op natuurlijke wijze door de meanderende oude Rijn. In feite is Valkenburg slechts een afgehakt onderlichaam van wat eens een Hoge Heerlijkheid was!

Nu is besloten bij onze dochters, de beide Katwijken, te gaan inwonen. Wat moet je anders als je huidige partner Defensie dreigt je te

verlaten? Een nieuwe relatie zoeken? Bijvoorbeeld met boze buurman Leiden. Of met de provincie en de Duin en Bollenstreek. Om maar niet te spreken van Rijkswaterstaat en Rijnland. Moeten we baas in eigen buik blijven?

Allerlei ambitieuze plannen werden achtereenvolgens toegelicht door de man van de gemeente en iemand die namens de bedenkers daarvan sprak. Beiden konden het niet nalaten bij tijd en wijle in vaktermen te vervallen. En dat kon niet gezegd worden van onze burgervader noch van Greetje belast met de communicatie, die geen overbodige kennis koesteren. Beider uitleg en toelichting was door mij goed te volgen. Een prestatie op zichzelf.

Het is niet mijn bedoeling een getrouw verslag te geven van al wat aan de orde gekomen is. De helft en nog meer ben ik al vergeten. Er konden schriftelijke vragen worden gesteld, die werden verzameld en beantwoord. Soms kwamen de vragenstellers aan het woord. Slechts twee hunner kan ik me nog herinneren. De eerste was een zekere Jan Bakker. Wat hij vroeg weet ik niet meer maar het ging meer over de manier waarop. Om te beginnen stelde hij zich voor. Dat is al iets bijzonders. Vervolgens ging hij er echt voor staan. Een prettig voorkomen zo te zien, Toen hij begon te spreken voelde je op je klompen aan dat hier een man aan het woord was die verstand van zaken heeft. Het schiet me nog steeds niet te binnen waarover het ging. Later begreep ik dat het de bewoner is van het voormalige gemeentehuis. Het kasteeltje op de Hoofdstraat. Zo leer je elkaar nog eens kennen!

De tweede en tevens laatste spreker die me opviel was de bewoner van het Tolhuis op de Voorschoterweg. Dat huis werd ooit bewoond door de gehate gaarder van de tol op het grondgebied van de Hoge Heerlijkheid Voorschoten die in de dertiger jaren van de vorige eeuw werd afgeschaft. Dat eens zo sombere huis aan de Voorschoterweg is thans herschapen in een schitterend witte woning aan de Rijn. En dat, naar zich laat denken, niet door en voor de eerste de beste. Ook deze spreker stelde zich netjes voor als Van Rees maar gunde ons niet het genoeg hem bij zijn voornaam te mogen aanspreken. Hij, geheel anders dan Jan Bakker, deed zich kennen als een geoefend spreker van de vorige generatie en schroomde niet zijn grote waardering en bewondering voor het werk van het gemeentebestuur en de wethouders maar vooral dat van de burgemeester in welgekozen volzinnen kenbaar te maken. Overigens liet hij niet na met een haast achteloos gebaar aan het eind iets op te merken over een dreigende afsluiting van de Voorschoterweg en nog eens het belang van de woonbootbewoners te onder strepen. Een ware slotrede die als zodanig dan ook terecht met hartelijke applaus door de aanwezige burgers werd gewaardeerd.

Kort samengevat, ik heb deze door de gemeenteraad georganiseerde inspraakavond ervaren als een oproep niet in huis te blijven zitten maar wat meer actief te worden. "Op de barricaden gij volk van Valkenburg!"

Archeologische opgraving op het oude Marktveld.

Juni 1997.

Bij tijd en wijle klim ik op de hoge hopen aarde die terzijde van de opgravingsgeulen op het van ouds zo genoemde Grote Marktveld zijn gestort. Een behoefte die ik gemeen schijn te hebben met een aantal Valkenburgse jongeren die soms zelfs met hun fietsjes de hoogste toppen trachten te berijden. Mij is het erom te doen in de grote brokken aarde die achteloos terzijde zijn geworpen nog iets te vinden van vroeger, van bijna tweeduizend jaar geleden, de Romeinse tijd. Potscherven, schelpen, tot ronde roestbollen verworpen stukjes ijzer, botjes, kiezen van runderen en soortgelijk oeroud beschavingsafval. Het stukje weiland ten westen van De Perenboom, dat binnen afzienbare tijd met huizen bebouwd zal worden, is een belangrijk punt om de juiste plaats te bepalen van de weg die de Romeinen omstreeks het jaar 39 aangelegd hebben naar en van het eerste Castellum en om te weten te komen waar de Rijn destijds haar bedding had. Maar de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek dat de opgraving ter hand genomen heeft zal zich ongetwijfeld meer ten doel stellen.

Uit eerdere opgravingen in de tachtiger jaren was al gebleken dat de heirbaan in het algemeen de oever van de rivier volgde. In Valkenburg werd een met palen beschoeide lage "dijk" gevonden komende uit de richting Leiden die vanaf de Krom schijnbaar recht naar de "porta principalis dextra" (de rechter poort) van het Castellum voerde. Aangezien de rivier toentertijd niet zo keurig binnen haar bedding bleef als tegenwoordig, er was een open verbinding met de

zee, kolkte het somtijds zeer brede en woeste water door geulen en gaten het deltagebied in. Ondermeer in de wijde vlakke waarop tegenwoordig het vliegveld Valkenburg aangelegd is, de Broekpolder. Sporen van zulke waterlopen werden gevonden bij de Woerd, omtrent de Slotswatering en om en nabij de brandweerkazerne. Vooral die laatste watering strekte zich behoorlijk breed uit richting Castellum. Er was hoop dat een staartje van een brug over dat water nog net zichtbaar zou worden, er is echter niets gevonden. Misschien ergens onder de belendende kassen van Jan van der Nagel of diens buurman Van der Meij?

Vrij zeker is dat de Rijn in die dagen op niet al te grote afstand van de “porta praetoria” van het castellum gestroomd zal hebben. De plaats van die hoofdpoort staat nog immer in het asfalt van de Hoofdstraat aangetekend, vlak voor het huis van Henk Noort (Hoofdstraat 11). Aangenomen wordt vervolgens dat de bedding van de Rijn veel breder was dan nu en dat de bocht die de rivier thans maakt minder groot was. Dat die rivier recht toe recht aan van de “kromming” ter hoogte van de Woerd naar en langs het Veerpad stroomde wordt tegenwoordig in twijfel getrokken. Het was wel één en al water ten oosten van de Romeinse heirbaan maar dat waren geulen zegt men nu en er worden nog steeds vraagtekens gezet bij de exacte ligging van de rivier. “Was het soms een soort meer dat zich uitstreekte van de Romeinse dijk tot en met de huidige Rijn?” vroeg ik. “Een bedenkelijk hoofdschudden was het antwoord. Er zou een specialist aan te pas moeten komen om te bepalen waar precies de ware Rijn zich destijds een bedding baande.

Dat gesprek vond plaats op de “Open dag” die door het ROB op 7 juni werd georganiseerd. Op een groot inderhaast opgericht aanplakbord was het resultaat van de opgraving ter plekke aangegeven met behulp van op kaart gebrachte aantekeningen van de grondsporen. Daarop maar ook in de blootgelegde werkelijkheid waren de rijen palen te zien die het verloop van de weg weergeven en de plaats waar het water in een later stadium die weg had overspoeld. Andere palen en grondsporen duiden op de gevechten die de bewoners tegen het wassende water voerden. Ze hielden het nog net droog daar pal achter de achtertuin van mevrouw Bol (Marinus Poststraat 5). Slechts een klein hoekje van haar domein was destijds door het water overspoeld.

Terug naar het aanplakbord. De aangebrachte informatie werd met een afbeelding verduidelijkt. Een computer-animatie in kleur geprint. Het terrein fleurig groen afgebeeld. Ter plaatse van de Hoofdstraat allemaal water. Drie dicht naast elkaar gelegen boerderijen kort naast de kas van Jan van der Nagel. Boerderijen? Welke gek gaat nou drie boerderijen zo dicht naast elkaar bouwen? “Waren het soms graanschuren zoals er zo vele aangetroffen zijn in deze landstreek?” Mijn zegsman hield vol: boerderijen! Ik blijf twijfelen Het is immers gokken om aan de hand van slechts grondsporen vast te stellen wat er zich boven de grond bevond! En dat was overigens zo’n anderhalve meter onder het huidige maaiveld!

Niet slechts aan de hand van de kaart maar ook daadwerkelijk zichtbaar is het dat de Romeinse weg vanaf deze plaats niet kaarsrecht naar de rechterpoort van het castellum voerde. Die, reeds eer-

der genoemde poort, is aangegeven op het Castellumplein op de hoek van de Kruisweg en de Middenweg. Het thans opgegraven stuk Romeinse weg koerst rechtstreeks op het huis van mevrouw Van der Wee (Marinus Poststraat 14) en mitsdien door de achtertuintjes van de huizen aan de Burgemeester Lotsystraat en zou ergens achter de kerk uitkomen. Tenzij er ergens een bocht in zit, een knik richting de Rijn. “Halverwege de Lotsystraat” hoorde ik iemand zeggen. Dat was gebleken tijdens de laatste renovatie van die straat.

Het ongedurige weer heeft de opgraving ter plekke van de aanvang af belemmerd. Hevige regens deden de kanten van de werkputten inzakken, wisten de grondsporen uit. Er was haast geen beginnen aan. Meestal waren er een man of drie dagelijkse aanwezig, weer of geen weer: de kraanmachinist, de veldwerker en Jan. Later toen het weer beter werd kwamen er anderen. Ondermeer Leendert. Terwijl ik Jan nog nimmer had horen klagen, hij placht onder alle omstandigheden met gelijkmatige gemoedelijkheid door onze losgewoelde historische klei te banjeren, trof ik hen op zekere dag samen bezig. Het was warm lenteweer. Leendert stak verontwaardigd een bats in de grond en gaf te kennen ieder vertrouwen in het doen en laten van de hoge heren kwijt te zijn. “Zie mij nou”, wrokte hij. “afgekeurd voor mijn hart. Laten ze je dit werk doen. Terwijl anderen die niks mankeren een bureaublaadje krijgen!” Waaruit ik begreep dat hij als WAO-er verplicht vrijwillig bij het project was tewerkgesteld. Tot mijn grote verwondering bleek ook Jan dezelfde werkgever te hebben en het roerend met Leendert eens te zijn. “Ik ben afgekeurd voor mijn rug!” gaf hij te kennen. Twee Katwijkers: de één mager

en pezig met een fel gezicht en drukke bewegingen, de ander torst goedmoedig zijn wat te zware buik, heeft zijn bovenarm van een veelzeggende tatoeage voorzien en beweegt zich bedachtzaam en vasthoudend. Enigszins vermaakt bekijk ik hen vanaf de begane grond zoals ze in hun werkkuil bezig zijn. Is het echt gemeend? Leendert, dat drukke beweeglijke mannetje met hartklachten, dat is denkbaar. Maar Jan, dat stoere stuk Katwijkse onkwetsbaarheid onderuitgehaald door een zwakke rug? Hij kijkt me aan en ik geloof hem.

Die dag wordt er hard gewerkt. Twee nog jonge veldwerkers hebben zich in de strijd gemengd en delen zo te zien tijdelijk de lakens uit. Een ervan is bezig een donker gekleurd en van een nummer voorzien gedeelte van de bodem uit te diepen, halvemaaanvormig, de opgegraven grond wordt netjes in eveneens genummerde zakjes gedaan. Ten overvloede moet er een foto gemaakt worden van de aldus ontstane rechte wand van de uitdieping. Maar ach, de zon beschijnt de verkeerde kant van het te fotograferen object. “Als je een uurtje wacht is de zon zover dat je een goede belichting hebt.” suggereer ik. Het valt niet te ontkennen maar de tijd is kostbaar op dat moment. Jan wordt er bij geroepen en hem wordt vriendelijk assistentie verzocht. Even later komt hij aansjouwen met een tekentafel die hoewel in gebruik voor een korte stonde een ander doel moet dienen. Tot mijn verwondering stelt hij zich op tussen het kuiltje en de zon, heft aan beide poten de tafel hoog boven zijn hoofd en richt de schaduw van het tafelblad op de juiste plaats. “Goed zo!” prijst de ijverige veldwerker, wat weet hij van Jan’s zere rug? En ik? Tussen mij en de zon verrijst de gekromde gestalte van een reus,

zijn hoofd met de platgeslagen neus gelaten gebogen, omhuld door de schaduw van de tafel als een reusachtig kruis, woordeloos. En duisternis valt over het 2000 jaren oude stukje grond.

De Romeinen stalen de show. Hoewel er voor de werkelijke liefhebbers heel wat meer te zien was tijdens de "open dag" eisten hun exercities de meeste aandacht op. De Nijmeegse vereniging, die zich blijkbaar ten doel stelt het Romeinse leger tot leven te wekken, gaf een indrukwekkende voorstelling van het uiterlijk, de bewapening en het handelen van de Romeinse militairen. Als demonstratie werd een zestal manschappen op ouderwetse wijze geleerd zonder nadenken rechts en links uit de flank te marcheren, aan te vallen, te hakken en te steken en zich ter gelegen tijd te verschuilen achter hun schilden. Iedere demonstratie werd stevast beëindigd met een stormloop onder luid geschreeuw richting toeschouwers. Hetgeen zeker niet naliet enige indruk te maken op deze en gene. Zo zag ik op zeker moment een hoogbejaarde die met grote belangstelling het gebeuren volgde. Half ondersteund door zijn begeleidster. Toen hij de vervaarlijke Romeinen plotseling op zich af zag stormen verviel voor hem de grens tussen fictie en werkelijkheid. Grote angst en ontsteltenis maakte zich van hem meester en hij viel pardoes achterover op de grond. Gelukkig vingen de omstanders hem daarbij enigszins op. De bloeddorstige Romeinen stonden er bedremmeld bij te kijken. Zo was het nou ook weer niet bedoeld.

Die mooie dag werd besloten met uitzonderlijke donder- en regenbuien en heftige windvlagen, in heel Nederland sneuvelden bomen, werden daken vernield en zonken zeilschepen.

Oud & nieuw.

Er is in ieder dorp wel een gek te vinden. Die van ons had zich laten inschrijven als Johna Croockmeniet en betrok enige tijd geleden een leegstaand huis aan de Middenweg. Op de dag dat de wereld energiecommissie voor de zoveelste keer in Den Haag bijeenkwam liep hij luid roepend rond. "Bekeert u, bekeert u!" Sommigen hoorden hem zelfs roepen "Tenzij gij u bekeerd zal de wereld over veertig dagen ten onder gaan!" Om het allemaal nog erger te maken had hij zich gehuld in een legergroen zeildoeks regenpak bijeengehouden door een lederen gordel. De kap dicht over het hoofd getrokken hoewel het die dag droog was. Kortom het was een sombere gedaante die gesteund door een dicht bewolkte herfsthemel zijn onheilspellende boodschap deed horen.

Diezelfde dag nog stond hij voor mijn deur. Een tragische grootheid afgetekend tegen de straatlantaarn van de overkant. Het was nog vroeg in de avond maar al donker. Een beschuldigende wijsvinger wees naar het dak van mijn huis. "Bekeert u!" De bedoeling was duidelijk genoeg. Een dikke witte wolk boorde zich de nevelige donkerte in en het was mijn schoorsteen. Het was kil en ik had de open haard met wat knoestige eikenblokken opgestookt. "Is dat uw auto?" wees hij vervolgens een voor mijn huis geparkeerd vervoermiddel met grote bolle terreinbanden. Mijn buurman had me kort tevoren met trots zijn nieuwe vier-wiel aangedreven "bulldozer" getoond. "Hij slokt maar 5 km op 1 liter benzine!" prees hij het monster de hemel in. Janus liet me geen tijd om de verantwoordelijkheid ook daarvoor af te schuiven. Toen ik hem vroeg wat hem

bezielde zei hij “Nog veertig dagen dan zal de straf komen!” Het leek er op alsof hij die dag met verlangen tegemoet zag. Maar ja, Johna was nou eenmaal niet helemaal snik. Dat wisten we zo onderhand wel.

Zijn aankondiging liet me toch niet onberoerd. Het zat er aan te komen, zogezegd. We wisten natuurlijk best dat het anders moest. Reeds jarenlang wordt moeder aarde geteisterd door opvallende natuurrampen. Lucht, water en grond waren in rep en roer. Ieder jaar is er weer een record gebroken in beroerdigheid. Dan hier, dan daar. Aangezien de geleerden zich hoe langer hoe minder tegenspraken waren zelfs wij ervan overtuigd geraakt dat het inderdaad te maken kon hebben met het zogenaamde broeikaseffect. Veroorzaakt door de uitstoot van kooldioxide en dat weer door de verbranding van allerlei fossiele brandstoffen. Kortom, de mens was de kwaai pier. Wij dus.

De raad was het natuurlijk niet met me eens. De een zwaaide met een dagbladartikel waarin uiteengezet werd dat de grote boosdoener Amerika is met meer dan 5.300.000 000 000 kg uitstoot per jaar, op de voet gevolgd door China met ruim 3.300 miljoen ton van hetzelfde schadelijke CO² gas. Bovendien lijkt het of ze met elkaar aan het wedijveren zijn wie het meeste kan produceren! Moeten wij ons dan nog druk maken om die paar kilogrammen die ons dorp jaarlijks kwijt moet? Een ander betoogde dat hij zich niet kon vinden in de landelijke plannen om de vuilnis in Afrika te verbranden. Zijn socialistische hart kookte van verontwaardiging: “Die arme donders verbranden straks in de hel van onze vuilnis! Het mankeert er nog

aan dat ze met glazen kraaltjes betaald worden!” Hij gelooft nog wel in de waarde van de Euro. De bejaarde leden hielden zich afzijdig, “Het zal mijn tijd wel duren” bromde een hunner langs zijn neus weg. Na de bespreking was er pauze, we deden een plas en alles bleef zoals het was. Maar die nacht sliep ik slecht. Steeds maar weer hoorde ik een schorre stem herhalen: Bekeert u! Met de dreigende ondertoon “Zo niet dan!”

De dag daarop verbeterde het weer. Alsof een sterke hand de hemel schoongeveegd had was er geen wolkje meer aan de lucht. Alle sombere gedachten verdwijnen dan als vanzelf. Bij mijn dagelijkse wandeling kwam mij, op een der smalste wegen van ons dorp, een brede bloemenauto tegemoet zodat ik een stapje opzij moest doen de berm in Behoedzaam werd het voertuig tot stilstand gebracht en het portierraam aan mijn zijde geopend. Ik herkende een mij welgezind man die mede daarom door mij zeer bewonderd wordt. “Ik heb er nog eens over nagedacht” begon hij. Hetgeen ongetwijfeld bij hem even behoedzaam gebeurd zal zijn als de manier waarop hij zijn wagen stop deed houden. “Is het misschien wat om op het dak van onze kerk een aantal zonnecollectoren te plaatsen?” Er kwam op dat moment een personenauto aangereden zodat het voorstel moest bekijken.

Het idee liet me niet los, gaandeweg dacht ik er over na. Ik had er al over gepiekerd zo’n apparaat op mijn eigen dak te zetten en zelfs advies ingewonnen. Helaas stond mijn huis verkeerd op de overigens schaars schijnende zon gericht. Het kerkdak echter leek me uitermate geschikt. Ruimte voor minstens tien panelen! Nog die-

zelfde avond zat ik bij de bedenker van het idee die een kwekerij heeft en een bedrijfswoning dicht aan het water van de Rijn. We werkten een plan uit en ik nam op me een voorstel aan onze kerkenraad te doen. Helaas beging ik de fout om het grootschaliger te willen aanpakken. Ik bedacht namelijk dat ons dorp zeker drie kerkgebouwen telt, waarom zou ik hen allen niet in onze plannen betrekken? Het idee wond me op. Dat moest toch kunnen! Dezelfde avond nog bracht ik vier brieven rond. Ik geef toe dat mijn voorstel om de rijke mensen in het dorp deze alternatieve energievoorziening belangeloos te laten financieren niet bepaald wijs was. Ik had geopperd dat zij, in wier kassen en fabrieken het energiegebruik hoog is, mogelijk enig schuldgevoel zouden hebben. Kortom mijn voorstel was om het afluatsysteem weer in te voeren. Zeg maar 5000 gulden per afluut. Het leek me niet teveel om weer in aanmerking te komen op een verspeelde plaats in het hiernamaals. Ik begaf me daarmee op een terrein dat het mijne niet is. Via een relatie hoorde ik dan ook al gauw dat de drie kerkenraden daarover het meest opgewonden raakten. Door allen werd het voorstel vervolgens, wegens tijdgebrek uitgesteld. Die dag begon het weer te regenen. Naar het zich toen liet aanzien, vrijwel zonder ophouden.

Johna intussen had een uitkijkpost betrokken op een oeroude grafsteen naast de op de terp gebouwde dorpskerk. Hoog en droog want een waterdichte doos diende hem tot onderkomen. Door het vele roepen was zijn stem afgeknapt. In plaats daarvan had hij zijn verkondiging zwart op wit gezet, op een groot bord geschilderd. Van de veertigtal dagen ons gegund was inmiddels meer dan de helft doorgestreept. Overigens vroeg niemand mij de onheilsprofeet te

laten verwijderen. Waarom zou ik dan? De man deed niemand kwaad. Gelaten liet hij de pesterijtjes van de dorpsjeugd over zich heen gaan. Toen ik hem op een stil en droog moment aansprak en hem rechtuit vroeg hoe en waarvan we ons dan wel moesten bekeren keek hij me slechts met vlamme ogen aan en wees met de vinger recht omhoog. Ik dus begreep dat we volstrekt overgeleverd waren aan de willekeur van het klimaat.

Ik zat niet stil. Als bestuurder van een dorp heb je zo je verantwoordelijkheden. Daarom vroeg ik toestemming aan de onderscheidene kerkenraden om hen mijn voorstel te mogen toelichten. Uiteraard werd dat een afknapper. Zij allen hadden zo hun redelijke argumenten waarom het weinig zinvol was om nu op stel en sprong dergelijke voorzieningen aan te brengen. “Laten we maar wachten tot de zomer, dan zet het zoden aan de dijk!” was een veelgehoord argument. Het Kerstfeest stond voor de deur, er moest nog van alles geregeld worden. Ik gaf de hoop maar op.

Het Kerstfeest werd gevierd als ieder jaar, de verkoop van consumptiegoederen steeg tot ongekende hoogten en iedereen leek uiterst tevreden. Ook tijdens de jaarwisseling werd er meer dan ooit de lucht in geschoten. Alsof ieder beducht was dat ons dorp de jaarlijkse bijdrage aan uitstoot niet bereiken zou. De mensheid leek vastbesloten het klimaat tot iedere prijs te veranderen! Tot laat in die fatale nacht ging het feest door en zag ik Johna staan als een laatste strijder op het slagveld. Omgeven door de kruitdampen. Beschenen door de veelkleurige flitsen van het verschoten vuurwerk. De handen tegen de oren geklemd om de steeds zwaardere knallen

te kunnen doorstaan. De morgen daarna bleek hij toch de kracht gevonden te hebben om weer een dag door te schrappen. De laatste.

Die nacht werd ik gekweld door sombere dromen. Worstelend met een ongekend zware storm was ik op weg naar het schip dat mijn thuis was. Voor me doemde het hel verlichtte stalen monster op dat dicht tegen de kade aangedreven was en daar hoog bovenuit torende. De valreep, als een steile trap recht naar boven, was nog net onder het bereik van mijn handen. Er werd van boven geschreeuwd, onverstanebare verwaaide klanken. Vertwijfeld greep ik en trok me omhoog. Terwijl onder me een hevig gekraak begon hees ik me aan boord. Toen pas zag ik in welke situatie we verkeerden, het schip was zwaar overheellend bezig door de woeste onwaarschijnlijke hoog opgezwepte zee op de kade gesmeten te worden. Noch de onderofficier van de wacht noch diens superieur leken daarvan erg onder de indruk te zijn. “Leerling, geef de sergeant een bakkie!” werd ik joviaal begroet. De koffie was zoals gebruikelijk bij de marine sterk en zoet en zorgde ervoor dat ik me geheel thuis voelde. Beneden nam het knarsen en kraken toe maar niemand schonk daar nog aandacht aan. Met een gevoel van “ons kan niks gebeuren” werd ik wakker.

Mijn zoon heeft sinds kort een appartement in één der drie nieuwe torenflats die ons dorp rijk is. Vanuit het raam keken we uit over de onafzienbare watermassa die zich uitstreckte tot de duinen toe. Daarachter wisten we de zee. De doorbraak had plaats gevonden in hartje Katwijk waar de opgezwepte golven zich een weg gebaad hadden om de sluis heen naar de haven en de Rijn. Die toch al hoog

gestegen rivier was prompt buiten haar oevers getreden. Vanuit het achterraam was er nog meer water te zien. De meeste vogels waren naar droog land gevluht, slechts hier en daar had een meeuw een tijdelijke plek gezocht op een schoorsteen. Schoorstenen die als snorkels boven het water uitstaken. Alsof de dode wereld daaronder nog steeds lucht nodig had om te overleven. We kregen bezoek, een enigszins overheellende woonboot maakte gebruik van de windstille en voer in onze richting. Mijn oudste zoon had op tijd alle vaste verbindingen met het Botenpad verbroken en zodoende de ondergang van zijn vaartuig voorkomen. Vrij voer hij rond, zonder vaste aansluiting op het riool, geen telefoon en elektriciteit, geen leidingwater en geen verwarming. Hij meerde af op de meest geschikte plek, het balkon van zijn broer. Maar in plaats van over te stappen wenkte hij ons dringend om aan boord te komen. Pas toen de schijnbaar vaste grond onder onze voeten begon te wankelen begrepen we waarom. We voeren weg en zagen achter ons het moderne kasteeltje instorten. Mijn tweede ontwakken was bitter.

Het duurde even voordat ik me realiseerde in de kerk te zitten. Opziende naar de preekstoel herkende ik de gestalte van Croockmeniet die gehuld in een zwarte toga zijn boodschap deed horen. Uitgaande van Zacharia 14 en Lucas 21 verkondigde hij het einde der tijden. “Met zon, maan en sterren zullen wonderlijke dingen gebeuren en op aarde zal paniek ontstaan onder de volken, omdat ze bang zijn voor het golven van de bulderende zee! De mensen sterven van angst voor wat er over de wereld komen gaat, want de hemellichamen zullen uit hun baan gestoten worden.” Het gelaat van onze plaatselijke kwelgeest straalde weinig mededogen uit terwijl hij

vervolgens het grootste deel van de mensheid naar de put des verderfs verwees en slechts enkelen enig uitzicht bood. Namelijk de uitverkorenen die zich ten dien tijde in Jeruzalem zullen bevinden. Aangezien ons dorp en die heilige stad nogal ver uiteen liggen ging mijn derde ontwaken gepaard met een paniekerig gevoel “Wegwezen hier!” De rest van de nacht kon ik niet meer in slaap komen, gefixeerd als ik was op deze verwrongen interpretatie van ten onrechte met elkaar verbonden profetieën.

Ondanks alles ontwaakte de nieuwe dag met een vrijwel wolkenloze hemel waarin een laaghangende winterzon als het vriendelijke ge-laat van de schepper dat bozen en goeden tot vreugde wekt. Hoog in de lucht weerkaatst door de zich met de regelmaat van de klok aandienende verkeersvliegtuigen op hun aanvliegkoers naar Schiphol. Hoewel het niet zo vroeg meer was leek iedereen nog immer in diepe slaap gedompeld. Slechts enkele kwajongens doorzochten samen-zweerderig de restanten van het afgeschoten oudejaarsvuur-werk. Zonder me dit keer wat van hen aan te trekken haastte ik me naar de plaats waar ik de profeet verwachtte te zullen vinden. Terzijde van de kerk was er niets meer maar al gauw bleek dat hij een zich een nieuw onderkomen had gezocht op het dorpsplein. Dit jaar voor ‘t eerst was er door een aantal niet reformatorische bewoners onder de dorpskerstboom een kerststalletje ingericht en daarin had hij beschutting gevonden. Het bord waarop hij trouw het vergaan der dagen had aangestreept lag achteloos terzijde. Weg was de beschuldigende wijsvinger, het vuur uit de priemende ogen. Met een somber gemelijk gezicht bezag hij mijn komst Lange tijd zat ik bij hem zonder iets te zeggen of te vragen. We werden door niemand

gestoord, zelfs de straatjongens ontzagen ons. “Ik wist het wel!” begon hij opeens zijn hart te luchten. “Als het op straffen aankomt laat de eeuwige het afweten en sta ik voor paal!” Ik begreep er niet veel van, toen nog niet. Mijn plicht als dorpsbestuurder liet me echter geen keus en ik gaf hem te kennen dat hij zijn onderdak zou moeten ontruimen. “U begrijpt toch wel dat dit niet kan?” deed ik een beroep op zijn gezonde verstand. “Keer terug naar uw huis en haard, eet en drink en wees vrolijk. Zie het oude is voorbijgegaan, het nieuwe jaar is aangebroken,” gaf ik hem tenslotte raad en verliet de plaats zonder nog iets te zeggen.

Het mooie winterweer blijft aanhouden. De dorpingen vermaken zich op het ijs. Johna is vertrokken zonder zich te laten uitschrijven. Volgens zeggen is hij lange tijd op de straat blijven liggen alsof hij daar zijn einde wilde afwachten. Zonder aanwijsbare oorzaak sprong hij op zeker moment op zijn voeten en snelde heen. Op het dorpsplein prijkt nog steeds het bord met de afgestreepte dagen. Maar ik zie de toekomst weer met vertrouwen tegemoet. Ondanks alles.

Ouderen samen op weg

(donderdagmiddag 30 oktober 2003).

Pas na afloop van het feest werd me door Ank gevaagd daarvan verslag te doen. Daarom was mijn verslaggeversblik niet vooraf ingesteld op oneindig en moet u het doen met het beperkte gezichtsveld dat mij eigen is. Ik dus keek niet voor u om mij heen maar louter voor mijn ikke. En nog erger, ik zal niet gemakkelijk verkassen van een eenmaal ingenomen stoel. En tenslotte, het is nu vijf dagen later en omdat het geheugen van een 70+ er gemeenlijk niet meer is wat het was, moet u ook daarvan niet teveel verwachten. Natuurlijk heb ik geprobeerd om de opdracht aan Jo over te dragen. Maar hij, ik hoorde hem grijnzen aan de andere kant van de lijn, gunde me dat geruststellende gevoel niet. Nee dus.

Om 14.45 zou er koffie of thee met iets lekkers klaar staan. Toen ik enige minuten voor drie uur de grote zaal van Het Trefpunt in liep leek het daar dan ook al barstensvol. Vooral op de achterste rijen, waar de ‘werkers van het eerste uur’ zich gaarne nestelen, was er geen plaats meer vrij. “Kom hogerop” wenkte Alie mij vanaf vrijwel uiterst rechts vooraan. Mij was een plaats toegedacht naast Jo en zo hoort het ook. Daar waren nog een paar stoelen vrij op de tweede rij. Zij die ter elfder ure zouden komen, mochten op de voorste rij stoelen zitten. Zo gaat dat in de Kerk.

Tot hen behoorde Teuna. Aangezien wij tijdens de zondagse godsdienstoefeningen niet zelden naast elkaar zitten vertoonde zij geen enkele schroom om dat weer te doen. Het gaf me een prettig gevoel.

Zij vergezelde Geertje die zich noodgedwongen verplaatst met behulp van een rolator. Hetgeen beider late komst verklaarbaar maakte. De dames hadden overigens wel wat noten op hun zang. Teuna zag zich gaarne gesteund door een aantal kussens in de rug en wie zal haar dat genoeg niet gunnen! Haar metgezel deed niet voor haar onder en liet een stoel met armleuningen aanrukken. Na enig zoeken en nadenken aangedragen door Paulus en dat met een ietwat verholten triomfantelijk gezicht. Dat Hendrik en Ditta expres zo laat kwamen om vooraan te mogen zitten betwijfel ik. Vooral hij schuifelde wat ongemakkelijk op zijn stoel en voelde zich pas weer op zijn gemak toen Sam en zijn vrouw zich nevens hem voegden. Familie onder elkaar, toch? Hetgeen, omdat Sam niet meer zo best ter been is best wat voeten in aarde had. Toen we eindelijk allemaal tot rust gekomen waren en ons natje en droogje vooraf genoten hadden kon het echte feest beginnen.

Ank nam daartoe het voortouw met behulp van de microfoon en heette ons allen hartelijk welkom namens de diaconie en het bezoekersteam. Tenslotte kondigde ze de overdenking aan waartoe dominee Henk zich had voorbereid. Hij had namelijk bedacht dat de hervormingsdag nakende was en begon met dat onder onze aandacht te brengen. Voorts wees hij er op dat wij, vooral nu de Luthersen met ons samen op weg zijn, daaraan wel eens wat meer aandacht mogen besteden. Neem een voorbeeld aan de hervormden. Op dat moment of daaromtrent begon er achter in de zaal enige tumult te ontstaan. Een vreemd maar mij bekend geluid deed zich horen. Zo hard dat onze voorganger zich verbaasd afvroeg of hij voor een wijle moest pauzeren! Misschien dacht hij zelfs een wat al te boude uitspraak gedaan te hebben. “Natuurlijk weer zo’n stom mobieltje!”, zag je

hem denken. Ietwat geïrriteerd zelfs. Achterin de zaal klonk wat gesputter. En ik begreep dat Piet, die ik de week ervoor speciaal uitgenodigd had om mee aan te zitten, gearriveerd was. Van de rest van de overdenking herinner ik me weinig of niets. En mij ontbreekt de courage om Henk zelf daarnaar te vragen. Mogelijk zal hij aangekondigd hebben dat het volgende programmapunt een gezellig samenzijn beoogde tijdens welke pauze wij geacht werden enige weldadigheden tot ons te nemen.

Het bood aan Piet (Geerlings) de gelegenheid zich bij ons te voegen. Piet is hervormd, niet ver van de honderd jaar en het was zijn gehoorapparaat dat hem aankondigde. Het apparaat begint af en toe gillend te protesteren bij vrijwel iedere aanraking. En vindt dan maar eens dat minuscule knopje om het tot zwijgen te brengen! Vooral als je vingers niet meer de vakkundige precisie van vroeger hebben. Er waren nog wel een paar stoelen vrij op de eerste rij maar Piet voelde er niets voor daar te gaan zitten. Hetgeen ik me goed kan indenken. Hij scharrelde onze richting uit maar ik zat gekluisterd op mijn stoel. Een been krampachtig om een poot van de tafel gewrongen en onmachtig op te staan. Alie was de hert op, die zou zich in zo'n situatie zeker krachtadig optreden. Nu nam Jo het over, haalde een stoel, maakte daarvoor ruimte en zo kwam Piet toch nog naast mij te zitten. Het spul was compleet.

We schaarden ons rond het toneel. De gordijnen werden opzij geschoven, leden van de plaatselijke Passage vergastten ons op een toneelstukje onder de min of meer aantrekkelijke titel: >In het bejaardentehuis`. Van het oudere stel dat vervolgens ten tonele werd

gevoerd was het vooral de man die zijn onbehagen over hun verblijfplaats liet blijken. De vrouw probeerde hem tot rede te bewegen. Kortom een typisch bejaard echtpaar. >Is dat Jeanne niet?=
probeerde ik haar ware identiteit te achterhalen. Het werd beaamd.
>Die man dat is Alie van Ora= vulde men aan. Nu was me wel opgevallen dat de man met een duidelijke altstem sprak, maar dat komt voor. En dat de snor bepaald niet lekker zat was klaarblijkelijk. Maar dat er achter die ietwat onbehouden kerel een vrouw schuilging had ik niet bedacht. Ach ja, het is toch een vrouwenbond!

Wij dus volgden genoeglijk achterover geleund de escapades van de speelsters en dachten terug aan de tijd dat dergelijke uitvoeringen door de jeugdverenigingen werden uitgevoerd. En net als toen gingen we van het spel. Het waren immers "onze" vrouwen! Toch blijf ik benieuwd of Alie van Ora die hinderlijke snor expres zo manipuleerde.

Ik mag niet te breed uitweiden want anders neemt dit stukje straks meer ruimte van Kerkewerk in beslag dan dat van dominee Brunt. Daarom nu kortaf verder.
Vooraf aan de maaltijd vloeiden de dranken rijkelijk naar ieders begeerte. Enig geschuif met de tafels, stoelen en karretjes was onvermijdelijk. Paulus stelde de rijk voorziene maaltijd die was uitgestald, met gebed en dankzegging open. Misschien zodoende bleef er minstens een croquet over die, na enige aandrang,, door mij alsnog werd genuttigd. Hetgeen me een warm gevoel van binnen bezorgde. Met dank aan allen die aan deze middag medewerkten.

Zwemmen en stemmen

(16 november 2005).

Vandaag valt onze zwemdag samen met de dag waarop gestemd dient te worden. Van half elf tot half twaalf 's morgens is er iedere woensdag in het Katwijkse zwembad zwemmen voor ouderen. Valkenburg, Katwijk en Rijnsburg zijn vast besloten samen te gaan, dus moet er uitgerekend op deze dag ook een nieuwe gemeenteraad gekozen worden. Mij prangt de vraag: moet ik de oude stellingen opnieuw betrekken of nieuwe wegen inslaan? En daarover ben ik het nog steeds niet met mezelf eens.

Nu is in principe het zwemmen voor bejaarden een uitgelezen gelegenheid om de eigen overwegingen te toetsen aan die van andere mannen. Vrouwen gaan gemeenlijk hun eigen gezamenlijke weg in het zwembad. Wij converseren gewoonlijk daar waar de ondiepte van het bad ons toestaat staande het hoofd boven water te houden. Maar ook beoefenen we de kunst van het praten tijdens het zwemmen. Deze keer werp ik staande een balletje op: Wat denken jullie van de partij Gemeente Belangen?

Tot mijn verbazing komt er van de Katwijkers onder ons een uitgesproken enthousiast geluid. Althans, één hunner reageert zo, de anderen knikken slechts waarderend of zeggen niets. Toch vraag ik door want de folder van die partij bevat veel plaatjes van knappe vrouwen en heeft mogelijk mede daarom een positieve indruk bij mij achtergelaten. Daarnaast meen ik te weten dat er sinds lang geen dorpspartij in Valkenburg actief geweest is. En voor zover ik weet

worden onder hen nog enkele dwarsliggers gevonden, bestaat de partij niet alleen maar uit mensen die van alles willen opbouwen en zo.

Hij die sinds lang met mij het Katwijkse zwemwater deelt, Jo hoort mij met stijgende verbazing aan en raadt me aan daar met Willem over te praten. Willem zit niet slechts in de gemeenteraad maar is hier ook vrijwel iedere woensdag present en zeer wel in staat het hoofd boven water te houden. Bovendien is hij Valkenburger. Zoals bijna altijd is het zwembad over de gehele lengte in twee ongelijke delen verdeeld met behulp van een lang touw dat met kurken drijvende gehouden wordt. Niet om enige reden, zo maar. Willem zwemt aan de rechterzijde, ik zwem naar hem toe van de andere kant. Samen zwemmen we op, het touw tussen ons in. Als maar heen en weer.

Enigszins abrupt doe ik alsof ik van plan ben op "Gemeentebelangen" te stemmen. Wat denk je ervan? Willem lacht en doet alsof hij het een geweldig plan vindt. Betaalt me met eigen munt terug. We zwemmen een paar heen en weertjes en praten over de voor en nadelen van soortgelijke partijen die niet zelden ten onder gaan aan onderlinge twisten. We worden echter gestoord door een stevig gebouwde en wat jongere Katwijker die zich als een bulldozer door het water beweegt en kennelijk besloten heeft de lijn als richtsnoer te gebruiken. Aan de kant van Willem wel te verstaan die respectvol opzij zwemt bij zijn nadering.

We bereiken het ondiepe gedeelte en zetten daar staande ons gesprek voort. De bulldozer nadert weer met veel opspattend water, ons gemeenteraadslid doet een paar stappen opzij, ik buk me voor een maaiende arm. Willem schijnt hem goed te kennen: "Weet je wie dat is?" Hij wacht mijn antwoord niet af maar laat er meteen op volgen: "Dat is de voormalige wethouder voor het CDA van Katwijk. Directeur van ..." De naam van het bedrijf ontgaat me want de man plonst op dat moment voorbij. Keurig netjes langs het touw verdwijnt hij naar het diepe deel. We hebben nog even tijd.

Ik ben het zat iedere keer onderbroken te worden, pak de scheidslijn ter plekke op en loop er mee naar de zijkant van het bad. En inderdaad de oud-wethouder blijft de gewijzigde loop van het koord volgen! Schuift op naar rechts zagezegd maar krijgt al spoedig door dat hij niet naar eigen wil van zijn koers afwijkt. Klaarblijkelijk heeft hij een ingeboren kompas want hij schiet onder de draad door en zwemt nu aan mijn zijde van de denkbeeldige grens. Rechtoe rechtaan. Zonder zich iets aan te trekken van mijn poging hem van zijn koers te doen wijken. Wij dus, kiezen ons maar een ander deel van het bad.

Het voorval zet me wel aan het denken. Is het kenmerkend voor het Katwijkse CDA een uitgestippeld doel zo rechtlijnig en nietsontziend te volgen? Wordt Valkenburg door Katwijks geweld straks opzij geschoven? Zo ja wat moeten we daartegen doen? Wat kan ik doen? Toch maar CDA stemmen om zoveel mogelijk Valkenburgers in de gezamenlijke raad te krijgen? Of toch maar anders? Stemmen zal ik en ik weet al op wie.

Brood op water

Zojuist liep ik de trap af met een emmer vol bedelbrieven. Die verzamel ik het hele jaar om werk te sparen en niet te hoeven nadenken. In de laatste maand van het jaar sorteert ik ze. Dan kan de grote tafel niet alle stapeltjes bevatten. Dus doe ik eerst de ziekten. Diabetes, kanker, epilepsie, tuberculose, reuma en ga zo maar door. Daarna wat andere stichtingen en fondsen zoals Bartimeus, Ora, Kamma, Heifer en zo voort. Tenslotte de kerk en de andere grote jongens zoals Amnesty, NOVIB en Greenpeace. Dat doe ik sinds mijn vrouw dat soort zaken niet meer doet. Nu al bijna vier jaar.

De emmer was zwaar en bij het afdalen van de trap bedacht ik wat er zou gebeuren als ik voorover van de trap zou vallen. Ongetwijfeld zou de emmer met papieren als eerste de grond raken. De inhoud ervan zal zich bij mijn voordeur op de grond uitstorten. En ik daar bovenop. Daar lig je dan temidden van de ellende van de wereld. Onmachtig je te bewegen in een bed van smeekbrieven. Gedoemd om af te wachten tot er iemand komt. Wie zal me vinden? Ik heb vanmorgen medicijnen besteld. Maar de bezorger daarvan zal bellen en als er niet opgedaan wordt rijdt hij door. Dan fladdert er een briefje naar beneden. "Ik trof u helaas niet thuis."

Misschien de postbode? Mijn brievenbus is voorzien van het opschrift "Nee en nog eens Nee". Ik zal dus niet bedolven worden onder een stapel reclamefolders. Noch begraven onder het plaatselijke nieuws en advertentieblad. Misschien ziet de bezorger wat door de matglazen deur. Misschien zal iets als een grote witte vlek door het

geribbelde glas schijnen. Wordt hij nieuwsgierig en tilt de klep van de brievenbus omhoog, kijkt door de nauwe spleet naar binnen. Ja, misschien zou hij dat doen maar erg waarschijnlijk is het niet. En hoewel de temperatuur buiten enige graden hoger is dan gewoonlijk, begin ik het koud te krijgen.

De deur naar de voorkamer staat halfopen. De muziekcorder speelt gewoon door. Of er niets gebeurd is. Die zal nog wel een poosje doorgaan. De DVD bevat honderd cantates van Bach. Reken maar uit: drie per uur. Goed voor drie en dertig uur! Cantate 75 is al aangekondigd. Daarvan is het eerste deel bijna ten einde. De sopraan zingt met heldere stem "So ist es doch am Ende wohlgetan. Het koor besluit met: Was Gott tut das ist wohlgetan. Straks stopt het apparaat automatisch. Over acht uur ongeveer.

Tot mijn verrassing wordt dat laatste koraal na enige tijd nog eens gezongen. En nog eens en nog eens. Een fout in de opname? Alle goede dingen bestaan uit drie herinner ik me een recente uitspraak van mijn alfa hulp. Maar vier keer is net even teveel. Teveel absolute luutheid voor ons gewone stervelingen. Trouwens het is een schrale troost. Wat me hoop geeft is dat mijn zoon zal komen. Zoals iedere dag. Voor het avondeten om 6 uur. Maar dan is cantate 100 al geweest, de recorder gestopt, het huis stil en donker.

Inmiddels heb ik de oogst van 2006 aan geldwervings-brieven op de tafel uitgesteld. Youth for Christ spant de kroon met 9 stuks. Parkinson en Diabetes volgen met ieder 6. Reuma en Astma en Vluchtelingen gaan voor 5. Van de overige achttien gegadigden schreef een

derde deel 3 brieven en nog een derde deel 2 brieven. De overige zes beperkten zich tot 1 brief, zoals ik allen eind vorig jaar verzocht had te doen. Wat nu te doen? Youth for Christ heeft een "in casso" sinds mijn vrouw. Die wordt niet verhoogd. Zeker niet. Maar de overigen. Moet ik die een lager bedrag geven?

Werp uw brood uit op het water en je zult het vinden na vele dagen! staat ergens in de Bijbel. Dat gezegde is klaarblijkelijk het uitgangspunt van de managers van de vele "goede doelen" die aan de weg timmeren. De tekst doet mij denken aan de visvangst. Het brood als aas. De hengelaar die wat brood uitstrooit op zijn plekje om de kans op beet te vergroten! Het schijnt te werken. Maar de tekst spreekt ook van vele dagen geduld hebben. Het proces heeft tijd nodig. Er is geen onmiddellijk resultaat. Mijn advies: gooi niet teveel brood op het water.

"Wat zegt u? Je ligt toch onder de trap bij de voordeur?" Nee, dat heb ik niet gezegd. Ik heb wel wat beters te doen. Zo wil ik weten waar precies die bijbeltekst te vinden is. Dus heb ik zojuist Google geraadpleegd, de zoekmachine voor Internet. Die wijst ondermeer naar spreekwoorden.nl, ik knip en plak:

1. **werp uw brood uit op water.**

Ook al worden uw giften niet altijd 100% goed besteed blijf geven.

Offerblokken op de Hoofdstraat

Vanmorgen op weg naar de kerk zag ik dat de stenen altaren op de Hoofdstraat er nog steeds staan. Maar de viooltjes waarmee getracht was deze onwrikbare verkeersbelemmeringen een mensvriendelijk aanzien te geven lagen op de fietsstrook. Woest uitgerukt. Een van de dames die zich met mij in dezelfde richting bewoog, raapte ze op en legde ze terug op hun plaats. Waartoe? Om daar verder dood te gaan. Te sterven. Als eerste slachtoffers op de verkeersblokken die de plaatselijke overheid op de Hoofdstraat heeft doen oprichten.

Toen pas zag ik dat niet alleen de viooltjes waren uitgerukt. Ook de losse zuilen die geacht worden de automobilist in het donker attent te maken op de kunstmatige verkeershindernissen stonden niet meer op hun plaats. Het laat zich raden wie dat gedaan hebben. Kwajongens. Nagedacht hebben ze in ieder geval niet. Je zal maar als vreemdeling in het donker Valkenburg binnen rijden en ineens zo'n blok voor je zien opdoemen. Zelfs als je niet harder dan dertig rijdt komt dat hard aan. Neem dat maar van mij aan!

Voor zover ik begrepen heb is het allemaal begonnen met Jan! Een week of wat geleden fietste ik daar en zag voor zijn huis op het fietspad, een geel geschilderd tonnetje staan dat me meteen opviel. Want kom niet aan mijn fietspad! Het gemak waarmee de mensen stomweg de fietsstrook gebruiken om daarop hun auto of andere rotzooi neer te zetten heeft me al meermalen tot woede verleid. Ik wist toen nog niet dat Jan tot hen behoorde. En waarom.

Dat waarom heeft in Het Leidsche dagblad gestaan. In de fietsstrook voor Jans huis ligt namelijk een rioolput. De auto's die geacht worden niet harder dan dertig kilometer te gaan, denderen echter in volle vaart over de fietsstrook en het putdeksel en doen het huis schudden op haar grondvesten. Met alle nare gevolgen van dien. Jan heeft niets te klagen over de snelheid waarmee de overheid ingegrepen heeft. Kort na het krantenartikel werden ze geplaatst.

Zeker, de overheid heeft het eerst op een andere manier geprobeerd. Ik hoorde van iemand die naar haar zeggen 37 reed en bekeurd werd. "Je hoeft maar even het gaspedaal aan te raken, dan ga je al te hard!" deed ze zielig. Ik heb haar vriendelijk in overweging gegeven 25 aan te houden als maximum snelheid. "Ja, maar dan rijden ze je van de weg af" hoorde ik van een ander. Kortom, het is een hardnekkig en ongezeglijk geslacht! De automobilisten bedoel ik. Maar dat weten we al lang.

Jan kon trouwens niet verwachten dat de plaatselijke overheid op dergelijke rigoureuze wijze zou reageren op zijn demonstratie. En mogelijk nu zelfs het gevoel hebben dat hij een dinosaurus uitgelokt heeft zijn rug te krabben. Inmiddels moeten wij fietsers ons hachje zien te redden op een racebaan met hindernissen voor auto's. Want wat de bedenkers van de zeven obstakels schijnbaar vergeten zijn is het gevaar voor de wielrijders.

Is dat wel zo? Lopen fietsers meer risico dan voorheen? Uiteraard heb ik daarover nagedacht. Goed, die ene keer dat ik op de fiets de auto's die in een lange rij geblokkeerd op mijn rijwielstrook stonden opgesteld links voorbijging en dat kon doen omdat het eveneens stilstaande tegemoetkomende verkeer daartoe ruimte bood, gebeurde dat met enig risico. Was er toen wat gebeurd dan zou men kunnen zeggen: Eigen schuld dikke bult? Ja toch?

Foto hiernaast

Fietsers in de knel, nee niet de dame maar de heer achter haar.

Vanmorgen lag dat anders. Het is inmiddels vrijdag 13 oktober. Wij in Valkenburg worden geacht aan die datum geen bijzondere betekenis toe te kennen. Maar toch? Weer reed ik op de Hoofdstraat naar de pinautomaat. Komende van het Botenpad, of de Bloemenlaan zo u wilt. Meteen al viel me op de haastige spoed waarmee de automobilisten richting Leiden jakkerden. Met duidelijk vertoon van geïrriteerdheid. "Eigen schuld, dikke bult", dacht ik!

De 30 km grens naderde. Overduidelijk aangegeven. Sinds kort staat er een bord gesloten verklaring voor vrachtauto's breder dan 2.50 meter. De belemmeringsblokken waren wat herschikt, leek het. Stonden minder dominant, minder dreigend. Achter het blok is het fietsen een stuk veiliger geworden. Maar kijk uit tot het volgende blok. Dat leerde ik even later. Een grote oplegger en daarachter nog een aanhanger kwam me tegemoet.

Aangezien hij (de chauffeur) de wegbelemmering zou moeten nemen en ik een vrij fietspad voor me zag was er voor mij geen redelijke noch wettelijke grond om te stoppen. af te stappen en vervolgens op het trottoir te gaan staan. De beslissing werd niet aan mij overgelaten. Meneer knalt door en ik moest maken dat ik weg kwam. Dat lukte me gelukkig. "Je mag hier niet eens rijden" schold ik hem door het voorbijschuivende en geopende portierraampje. "Ik moest bij De Vries zijn!" beet hij me toe. Alsof ik een verkeersovertrading begaan had.

Een bejaarde Valkenburger bekeek het alles zonder enige af- of goedkeuring te laten blijken. Toen ik hem benaderde met de vraag of hij gezien had wat er gebeurd was zei hij iets van: "Ze rijden je hartstikke dood als je niet uitkijkt!" Ik vroeg hem zijn naam en kreeg bovendien te horen dat hij op nummer 39 woonde, in hetzelfde jaar geboren is als ik, op de Nieuw-Amsterdam gevaren had en geboren was in de omgeving van Rotterdam. Hetwelk me goed deed en over mijn eerste schrik heen hielp.

Even verderop was de pinautomaat. Een metershoog en nog breder transportvoertuig op hoge ballonbanden denderde me op topsnelheid tegemoet. Eigenlijk bedoeld om vrachten stront van de stal naar het land te brengen of zo iets. Heeft zo'n chauffeur wel een rijbewijs? Ik zocht in allerijl mijn heil op 't trottoir. Bij de pinautomaat viel me op dat er een politieauto geparkeerd stond wat me op een gedachte bracht.

Op dat moment kwam de Nieuw-Amsterdammer er aanlopen en ik gaf mijn voornemen te kennen. De politiepost is ondergebracht in Rijnweide. Hij liep mee en ik belde aan. Er werd niet opengedaan maar door de glazen deur zag ik dat er wel iemand was. Na nog een keer bellen werd er opengedaan en gevraagd naar het doel van mijn komst. De dienstdoende gezagshandhaver was bezig met iemand anders maar liet me welwillend mijn zegje doen.

Ik vertelde wat met was overkomen maar moest bekennen dat ik vergeten was wat het kenteken van de oplegger met aanhangwagen was. Hij sprak met me af dat hij het voorval in zijn rapportage zou meenemen en raadde me aan van mijn kant de gemeente te bellen. Mogelijk heb ik instemmend geknikt maar ik heb dat tot nu toe niet gedaan. Bedankte mijn getuige die het gedoe geduldig had aangehoord en begaf me op weg naar de slager.

Door netjes mijn hand naar links uit te steken kon ik die ongehinderd bereiken. Maar bij De Vries was het was de chaos compleet. Kennelijk moesten er juist op dat moment twee grote gesloten vrachtauto's tegelijk het erf op. Een zette de weg af en blokkeerde

alle verkeer ter ener zijde. De andere reed achteruit het erf op. Niets aan de hand natuurlijk. De chauffeur van het wagentje van Botermans moest even geduld oefenen. En een tiental anderen ook.

Maar toch becroop mij een vreemd gevoel. Weer de naam de Vries! Stel eens voor dat een heer de Vries boos is over de plaatsing van de blokken. Zou hij in staat zijn dit te organiseren? De familie optrommelen bijvoorbeeld? Hoeveel De Vriezen wonen er eigenlijk in Valkenburg? In ieder geval genoeg om alles plat te leggen. Dan is dit nog maar een prikactie geweest. Dan is het einde nog lang niet in Zicht!

Sabbatsreis.

Aangezien het mij toegestaan is enige afstand te voet af te leggen liep ik zondagmiddag omstreeks twee uur op de Hoofdstraat voor mijn rondje Valkenburg. Vanuit richting Leiden kwam mij een personenauto tegemoet voorzien van een Belgisch kenteken. Het voertuig minderde langzaam vaart en maakte aanstalten vlak voor mij te stoppen. Kennelijk was er behoefte aan nadere informatie zodat ik me daartoe bereidwillig opstelde op het trottoir. Het portierraampje werd opengedraaid door ma, pa zat achter het stuur en twee kinderen achterin. Ma keek me met een blij gezicht aan, kort tevoren had een duidelijk bord hen ervan overtuigd dat ze in Valkenburg gearriveerd waren. Over haar schouder keken de twee kleintjes me verwachtingsvol aan. Straks kan het spannende evenement dat hen in het vooruitzicht gesteld was worden bezocht: "De grotten, hoe kunnen we daar komen?"

Pa liet de motor lopen en keek met een ietwat sceptisch gezicht toe. Kennelijk had zijn vrouw op hem enige aandrang uitgeoefend om nadere informatie te vragen. Als man wil je de weg op eigen doft vinden, weet ik uit ervaring en dacht er over na hoe de vervelende boodschap te verkondigen. Dus vertelde ik voorzichtig dat ons Valkenburg niet over grotten beschikte en dat ze twee tot drie uur zouden moeten rijden om in het andere Valkenburg in Limburg te komen. Ma hield zich kranig en hield een kaartje omhoog waarop de reis stond uitgestippeld. "Van Internet gehaald!" Met een gebaar alsof het zodoende uit de hemel was komen vallen. "Waar komt u vandaan?" vroeg ik, ze vertelde dat ze van Antwerpen kwamen.

Hoewel het weer niet bepaald daartoe uitlokte hield ik hen de mogelijkheid voor om door te rijden naar het strand van Katwijk en zich daar te verpozen. Ik kon niets meer voor ze doen en wenste hen een voorspoedige reis. En begreep waarom eertijds het bord Valkenburg aan het begin van de Voorschoterweg voorzien was van de toevoeging ZH. "Beter hier alvast gekeerd dan ten hele gedwaald!" zal men destijds gedacht hebben.

Al gaande bedacht ik hoe het verder met ze zou gaan. Mogelijk rijden ze toch door naar het centrum van ons dorp, stallen hun auto en bestijgen de berg. Klampen een Valkenburger aan die zojuist zijn auto op het gloednieuwe plaveisel heeft geparkeerd. "Allemaal niks! Rotzooi! Je kan nergens je auto kwijt! Grotten? Ha, ha! Daarvoor moet u naar Limburg. Maar misschien is het een goed idee om hieronder een parkeergarage te bouwen". Hij af.

Of ze treffen een vrouwelijke inwonster die het liefst ons hele dorp teruggevoerd zou zien in de schoot van moedertje natuur. Ook zij heeft geen goed woord over voor het nieuwe Castellumplein in wording. Heeft voornamelijk oog heeft voor het op dit moment nog ontbreken van bomen en ander groen op het plein. Ziet haar visie als de enig ware. "Nee, grotten zijn hier niet. Maar u brengt me op een idee!"

Of een oudje dat zich manhaftig met haar tweewielig transportmiddel een weg zoekt over het nog steeds in bewerking zijnde centraalplein dat nu al twee keer zo groot lijkt als het was. "Nee mevrouw, dan moet u in Limburg zijn" lacht ze ietwat verlegen terwijl ze

mopperend het wiel van haar karretje lostrekt, klem gelopen tussen twee nog loszittende straatstenen. Misschien treffen ze zelfs de voorzitter van onze Vereniging Oud Valkenburg. Met grote gastvrijheid zal hij zich ongetwijfeld beijveren om de toeristen te woord te staan. Misschien zelfs proberen hen af te leiden van alle ongerechtigheden die thans nog het plein ontsieren door hen te wijzen op datgene wat ooit in deze terp te vinden was. "Geen grotten maar wel driehonderd jaar Romeinse castella. Kijk, hier stond de porta recta. En daar liep de muur! In de kerktoren is er nog veel meer te zien. Maar die is vandaag gesloten. Want het is zondag. Maar weet u wat: in dit ene geval: Ik heb nog wel een mooi boek voor u over de Romeinen in Valkenburg. Voor deze ene keer, gratis en voor niks!"

De Belgen? Zij zijn hoogstwaarschijnlijk spoorwegs gekeerd op hun uit de hand gelopen Sabbatsreize. Of doorgereden naar het strand in Katwijk. Om de woeste golven te zien.

Stuiptrekkingen.

Paarden in 't Joght.

Als het gemeentebestuur niet zo attent geweest was een nieuwsbrief huis aan huis te laten bezorgen dan had ik er niets van geweten. Op mijn brievenbus prijkt een twee maal "nee" hetgeen mij verstoken doet zijn van vrijwel alle plaatselijke nieuws. Ik weet het, bij de MCD ligt de Rijnsburger, gratis mee te nemen, maar bij het "uit" gaan vergeet ik dat altijd. Zo gaat er veel van wat in Valkenburg gebeurt aan mij voorbij. Goede en kwade zaken. Dank zij deze brief wist ik dus wat er op woensdagmiddag 28 december stond te gebeuren.

Dat er een kunstwerk in Valkenburgs dreven opgericht was had ik al gehoord. Mijn zegsman die op gezette tijden in het donker per rijwiel huiswaarts keert had er geen goed woord voor over: "Drie paarden zo plat als een dubbeltje! Hoe krijgen ze het geprakkiseerd?" Voorafgaand aan het hoofdgebeuren: de opening van het totaal vernieuwde Castellumplein, zou dat drietal platte paarden om kwart over één aan ons onthuld worden. Als "Vensters in het landschap". Aangezien ik nog geen gelegenheid had gehad om vooraf poolshoogte te nemen was het een eerste zien met eigen ogen.

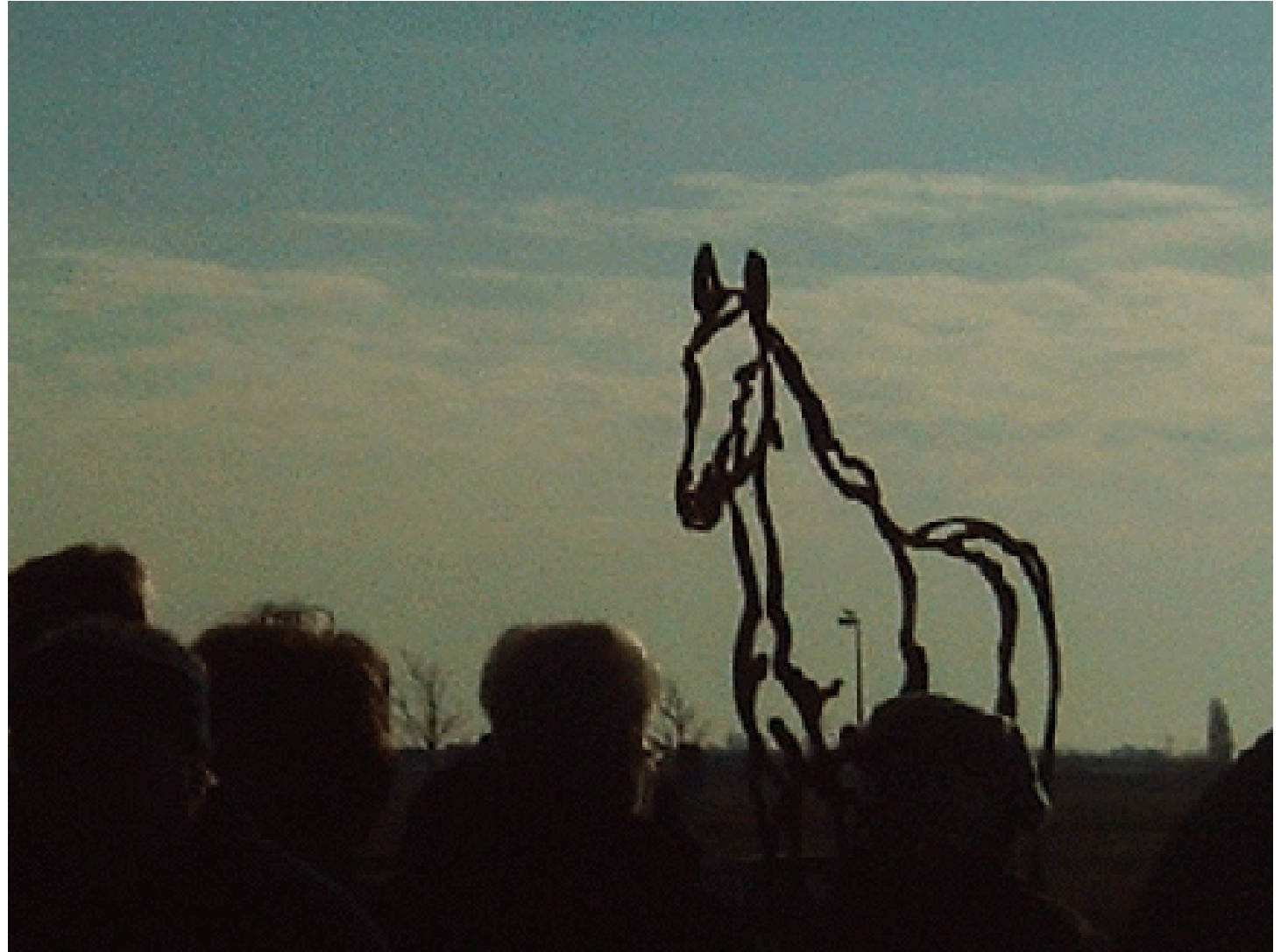
Het was prachtig winterweer. De zon bescheen het tafereel slechts af en toe gehinderd door wat luchtige witte wolken en zo laag mogelijk voor de tijd van de dag en het jaar. Dat moet wel van invloed geweest zijn op mijn eerste waarneming want ik vond het

mooi. En bewonderde zelfs de wijze waarop een platte beeltenis de schim van een werkelijk paard kan toveren. Een reusachtig paard. En inderdaad, het uitzicht op de autoweg maar ook de duinen wordt nauwelijks belemmerd. Je kijkt dwars door hen heen! Waar ligt de grens tussen kunst en toverij? Hoe dan ook, deze vorm heeft licht nodig om tot volle bloei te komen.

De (oud) wethouder van Kunst en soortgelijk vliegwerk verrichtte de onthulling. De burgemeester was er ook maar die gunt een ander graag de eer. Er was inmiddels een vrij grote menigte bijeen op het fietspad. Nellie kon weliswaar geen kleed van de vrij ver uit elkaar geplante beeldengroep rukken maar onthulde wel de ware aard van de drie paarden. De hengst die als een briesend paard de noordwestelijke kant op kijkt om alles wat zijn gezin vanaf de autoweg bedreigt terug te trappen. De merrie die het oog gericht heeft op het fietspad en daar de stiekeme brommers in de gaten houdt. En het veulen dat zich nieuwsgierig waagt op de grens van het gevaar. Hunner is het groene gras van Valkenburg.

En er werden foto's gemaakt. Het digitale tijdperk is ook in Valkenburg aangebroken. Joop was er uiteraard voor de krant maar ook Hans die oude maar ook nieuwe dingen voor de website van Oud Valkenburg verzameld. Voorzien van de meest moderne apparatuur. Natuurlijk was Aty er ook maar deze keer maakte ze geen foto's zelf maar liet zich digitaal kieken. Lachend keek ze dwars door het paardenlichaam naar de fotograaf. Het leek alsof ze deel uit maakte van de buik van het moederbeest.

"Niet tegen de zon in fotograferen!" werd er geroepen. Dus kwam ik op het idee dat toch te doen. Natuurlijk mislukte de foto maar niet echt want met wat knipwerk bleef er toch een heel apart plaatje over. Dat ik hierbij aan u presenteer als zoekplaatje: Wie staan er oog in oog met het wonderpaard van Valkenburg? En vraag twee: Welke streep hoort er niet thuis in het beeld van het paard. Voor mij was het einde oefening. Mijn schoenen waren door het lopen in het gras dermate bevuild dat die grondig schoongemaakt moesten worden. Valkenburg paardendorp? Vergeet het maar: honden zijn veel meer gemeen goed.

Het nieuwe overzetveer.

Wanneer voer het eerste pontje? Daarmee wordt niet een willekeurige roeiboet bedoeld die ooit ergens de rivier overstak. Nee, ik heb het over het Valkenburgse veer. Aangezien de Romeinen hier hun vesting bouwden neem ik aan dat er toen al een soort overzetveer actief geweest zal zijn. Vreemd genoeg wordt er alleen maar gewag gemaakt van opgravingen op het land maar nergens lees je over onderzoek van de rivierbodem ter hoogte van de Porta Pretoria. Er zal vast wel eens een muntstuk overboord gevallen zijn!

Aangezien het nieuwe overzetveer gedoopt moest worden verzamelden de daartoe opgetrommelde belangstellenden zich om kwart over één om en nabij de haven van ons dorp. Uiteraard zal er een vertegenwoordiging van de Vereniging Vrienden van de Voetveren aanwezig geweest zijn. Het gemeentebestuur was er in ieder geval. Wederom onder aanvoering van de burgemeester die als een ware gezagsvoerder tot het laatste moment op zijn post blijft. Het gelast roestvrijstalen scheepje wordt aangedreven door een elektromotor en geleidt langs een aan weerszijden van de rivier bevestigde staalkabel.

Het vaartuig vertoont inderdaad enige gelijkenis met de varende ponton die op een aantal foto's via de website van Oud Valkenburg te zien is. Maar zeker niet met de echte houten roeiboet waarmee de Lutherse kerkgangers omtrent 1700 werden overgezet. Zie afbeelding. Het roestvrijstalen vaartuig raakte inmiddels gedoopt zonder dat daarvan enige merkbare invloed uitging. De plechtigheid

ontging me helaas anders zou ik die zeker uitgebreid beschreven hebben, mijn aandacht werd getrokken door een te water geraakt persoon of voorwerp hetgeen, naar men denken kan, een homerisch gelach bij de omstanders teweeg bracht. Ik zag slechts de rimpeling van het water waar hij of het was verdwenen. Meer niet.

De eerste overtocht nam een aanvang. Het scheepken helde daarbij vervaarlijk over naar stuurboord zodat ik een oogwenk vreesde dat de dekpassagiers over boord zouden vallen. Aan het woord stuurboord mag u aannemen dat ik denk dat het vaartuig met de voorzijde naar de overkant vaart en dus achteruit terug vaart. Dus staat aan bakboord de veerman achter een paneel en houdt er met enkele geringe handbewegingen de vaart in. Op het dek zag ik uiteraard de burgemeester, naast hem Henk, die de naam van de pont met enig vuurwater heeft bekrachtigd en uiteraard zag ik zijn vrouwelijke collega Nellie.

Naast het gemeentebestuur waren er een aantal ere opvarenden zoals Wout en Ria, hij is voorzitter van de stichting "Het Valkenburgse Pontje". Eric fungeerde als pontbaas. Hij heeft kennelijk een zwak voor vreemde vaar- en voertuigen.

